Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 24 (955) ГОД XIX БЕЛАСТОК 16 ЧЭРВЕНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

З ПЕСНЯЙ НАСУСТРАЧ XXX-годдзю ПНР

КВАРТЭТ З ПЛЁСКАУ

У катэгорыі сучаснай песні ў групе вакальных калектываў сёлетняга цэнтральнага песеннага агляду БГКТ другое месца заняў дзявочы квартэт з Плёскаў (злева направа): Зося Бало, Іра Паўлючук, Оля Амельянчук і Ліда Максімюк. Акампаніруе Міраслаў Іванюк.

Фота А. Карпюка.

ЧАЛАВЕК ЧАЛАВЕКУ...

Вёска Райкі ўжо далёка заставалася за мною, аднак вобраз дзвюх бабуль: адной згорбленай, з кійком, няўпэўнена шукаючай дарогі, і другой — скручанай у клубочак на ложку, пад дзіравым дахам, — неадлучна праследаваў мяне, як злая мара. Нягледзячы на тое, што я чуў і бачыў, усё яшчэ не хацелася мне верыць, каб нашы землякі, праслаўленыя ў свеце сваёй шчырай гасціннасцю, праяўлялі такую абыякавасць у адносінах да крыўды абяздоленага чалавека!

З гэтымі думкамі прыехаў я ў Кляшчэлі. Начальнік гміны Андрэй Місеюк ахвотна расказаў мне аб справах свайго „каралеўства“. А калі яму не хапіла ўжо прыкладаў грамадскай актыўнасці насельніцтва Кляшчэлеўскай гміны, тады ён успомніў:

— Ага, яшчэ ў Кляшчэлях грамадскім чынам моладзь пабудавала драўляны дом аднаму беднаму інваліду...

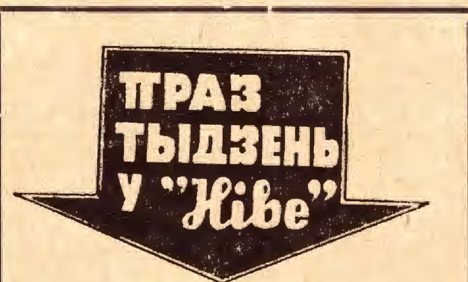
Мне здалося, што я не зусім добра зразумеў словы свайго інфарматара. Чуў і апісваў пра пабудову грамадскім чынам дарог, школ, крамаў, цэнтраў здароўя, злеўняў малака, клубаў і дамоў культуры. Але жылы дом для беднага чалавека... Як гэта сталася?

— Найлепш вам раскажа пра гэта Яўген Юзвюк, — заявіў начальнік. — Ён тут працуе.

— Аднойчы зімовым вечарам, здаецца ў студзені, — распачаў свой расказ малады чалавек, — сядзелі мы ў пажарнай святліцы і гралі ў карты, бо што мелі рабіць, калі тэлевізійная праграма не цікавіла, а дзяўчат цалаваць публічна не выпадала?! Дык шпарылі — хто ў „тысячу“, хто ў „дурня“, каб час забіць, і тады адазваўся Міхась Глацкі, ён шафёрам у стражы працуе, чалавек добрасумленны, дык кажа нібы жартам: „Замест па-дурацку гуляць у „дурня“, вы б лепш вось хату Слівінскаму пабудавалі! А то бездапаможны інвалід з цэлай сям'ёй у развалінах тут жа пасуседску, як нялюдскае стварэнне, на марозе замярзае“.

Цяпер і я ўспомніў гэтыя „старажытныя“ развалiны старога драўлянага дома, якія няраз прыйшлося бачыць ля

(Працяг на стар. 4)

СУСТРЭЧЫ З ЗЕМЛЯКАМІ

КАНСТРУКТАР

У суседнім пакойчыку гулялі Аня і Кася — сёстры-аднагодкі, вучаніцы II класа пачатковай школы. У іх бестурботны гоман уліваўся голас старэйшага, першароднага, адзінаццацігадовага брата Юркі.

Пані Таццяна Більчук штораз адрывалася ад стала, каб іх супакоіць. У яе позірку чытаю, што думкамі адплывае яна недзе далёка. Дык і я маўчу.

— Бачыце, — адгукаецца яна праз хвіліну — колькі раз чую аб так званых *„дасягненнях народнай улады“*, я заўсёды думаю пра сябе, пра маіх сяброў. Яны ж цяпер таксама інжынеры, магістры, дырэктары... Божа ж мой... нашым бацькам... што там прабацькам!.. Панам над нашымі бацькамі такое нават не снілася...

— Дык давайце пагадаем: кім або чым былі б вы, каб у нашых вёсках засталіся даваенныя парадкі?

— Даваеннага часу я не памятаю, бо ледзь год мела, калі ўспыхнула гэтая лютая вайна. Але пагадаць — чаму ж не — можна. Я была б напэўна вясковай гаспадыняй, даіла б каровы, карміла б парасят і штогод радзіла б па дзіцяці...

Яе дзяцінства пачалося ў вёсцы Аўгустова пад Бельскам у сям'і Марыі і Яна Асеннікаў.

— Бываю там я кожны год летам. Дапамагаю бацькам пры ўборцы збожжа, — кажа пані Таццяна. — Там таксама жыццё змянілася не да пазнакі.

— Дык што, можа не аплацілася вам прабівацца ў магістры інжынеры? Можа і ў ролі вясковай гаспадыні жылі б вы не менш шчаслівa?

А яшчэ раней была праца на Гданьскім прадпрыемстве прамысловага будаўніцтва.

— Найдаўжэй я працавала на Гданьскай электраабагравальнай станцыі. Гэта буйная новабудоўля.

Прайшла яна ўсе ступені кар'еры інжынера-будаўніка, якія змяшчаюцца між уступнай стажыроўкай і загадчыкам будовы. У непагадзь і пад пякучым сонцам, у цяжкіх гумовых ботах, якія гразнулі ў раскіслай гліне, у ватоўцы і ў летняй сукенцы, але заўсёды пад каляровым засцерагальным каскам найчасцей яна першая разам з падначаленымі рабочымі ўваходзіла на новабудоўлю, бо да яе абавязкаў належала загаспадаранне плошчы будучай будовы. Яна са сваімі брыгадамі выконвала склады і будынкі бытавога прызначэння, каб пасля іншыя мелі лепшыя ўмовы працы.

— Чаму вы выбралі для сябе такую зусім не жаночую прафесію?

— Магла б адказаць, — усміхаецца яна, — што тады, калі я канчала Бельскі беларускі ліцэй, а быў гэта год 1955, яшчэ модна гучаў лозунг: *„Дзяўчыны на трактары і да кельні!“*. Можа таму на аддзяленні сухапутнага будаўніцтва Гданьскай палітэхнікі, дзе я распачала навуку, дзяўчат назбіралася даволі многа, бадай не менш адной трэцяй усіх студэнтаў. Але так па праўдзе, то пайшла я туды, бо там ужо вучыліся мае сябры-аднавяскоўцы: Марыся Хіліманюк і Пятро Верамюк. Гэты апошні цяпер з'яўляецца маім кумам і важным дырэктарам. І яшчэ таму, што на гэтым факультэце абяспечвалі і інтэрнатам і стыпендыяй.

— Што засталося ў вашай памяці з таго часу, калі вучыліся ў ліцэі?

— А хто яго ведае? Я толькі ўпэўнена ў тым, што і цяпер жывецца мне зусім нядрэнна...

Цяпер пані магістр інжынер Таццяна Більчук з'яўляецца адказным работнікам праектнага бюро Гданьскай суднаверфі (сточні).

— Гэта цікавая самастойная, хаця адказная работа, — гаворыць яна. — Кожная праблема прымушае тут думаць... Трэба праяўляць канструктарскі талент.

— Засталіся самыя прыемныя ўспаміны, а перш за ўсё высокі ўзровень навукі, пастаянная турбота ўсіх настаўнікаў за сваіх вучняў і наш каханы дырэктар Кастыцэвіч... Я была членам школьнага хору. Рэпетыцыі часта зацягваліся да позняга вечара. Прысутнічаў на іх амаль заўсёды наш незабыўны Яраслаў Васільевіч, а пасля яшчэ адводзіў нас аж за Бельск... Бо жылі

(Працяг на стар. 4)

Пра белавежскія мастацкія пленеры мне даводзілася ўжо пісаць не раз. З увагай сачыла я за апошнімі пленерамі і мела, дзякуючы гэтаму, магчымасць пазнаёміцца бліжэй з іх плёнамі.

Аглядаючы карціны, я заўсёды шукала ў іх духа Белавежы, матываў, навеяных першабытнай пушчай, яе нязвыклым хараством, непаўторнасцю. Мне здавалася, што не бачыць гэтага хараства, не перанесці яго (тым ці іншым мастацкім метадам) на палатно, проста немагчыма, як немагчымым было б не пакахаць Белавежу ад першага погляду.

Вынікі II міжнароднага, а IX агульнапольскага белавежскага мастацкага пленеру пераканалі мяне, што некаторыя мастакі прыязджаюць на пленер па прынцыпу: прыехаў, то мушу нешта выставіць, мушу, так сказаць, разлічыцца з арганізатарамі. Карціны, відаць, часта маляваліся паспешна, аўтары не высіляліся, каб у нетрах пушчы знайсці для сябе нейкую сваістую, новую з'яву і перанесці яе на палатно менавіта тут, у Белавежы, і менавіта так, бо ў Белавежы.

Ну, бо што з таго, што аўтар (нават і вельмі добры) намалюе яшчэ серыю завіясаў, звілін, прыгожых візуальна і складаных, як само жыццё, калі не ўнеслі яны ў яго творчасць нічога новага, з Белавежы?... Маю тут на думцы Конрада Яродскага з Вроцлава. Кожная яго карціна з пленеру сама па сабе напэўна будзе выклікаць цікавасць. У супастаўленні ж яны трацяць свой эфект, адрозніваючыся толькі колерам фону.

Тое, што закідаю я Конраду Яродскаму, магу таксама закінуць Баляславу Шпэхту з Кракава (хаця і ён, як кажуць фахоўцы, добры мастак), Анне Карыбут-Дашкевіч з Ольштына (якая ніяк — сачу ўжо ладных пару год — не можа выйсці з абсесіі анатоміі чалавека), ды і многім нашым беластоцкім мастакам.

Ну, бо што з таго, калі, ідучы на кожны наступны вернісаж, ці ён будзе вынікам пленеру ў Цеханоўцы, ці ў Белавежы, ці ў Наваградзе, я цвёрда буду ведаць, што на карцінах Веслава Юркоўскага я ўбачу толькі аднаго каня (няхай сабе ён будзе чырвона-зялёны, блакітна-чорны, ці які іншы, але такі самы ў форме і сваім выразе), што ў Аліцыі Харосцей будуць новыя адмены шэра-белага сплёту мора думак (хаця лічу, што робіць гэта дасканала)?!

(Працяг на стар. 3)

ШТО НОВАГА?

У сельскагаспадарчых школах

Канчаецца чарговы год школьнай навукі. Выпускнікам пачатковых школ трэба рашыць: куды накіравацца далей?

У сувязі з гэтым папрасілі мы кіраўніка аддзялення сельскагаспадарчай асветы пры Ваяводскім упраўленні ў Беластоку, таварыша Мікалая Ільяшука, каб расказаў нашым чытачам аб магчымасцях навукі ў сельскагаспадарчых школах.

— Дазвольце прыпомніць, — пачаў тав. Ільяшук, — што ад 1 студзеня 1976 года кожны, хто захоча пераняць бацькаўскую гаспадарку, будзе абавязаны прадставіць дакумент аб адпаведных кваліфікацыях для працы на гэтай гаспадарцы. Такія патрабаванні ставіць загад Рады Міністраў ад 10 ліпеня 1970 года ў справе спадчыны на гаспадарку і іншыя сельскагаспадарчыя нерухомасці. У Беластоцкім ваяводстве ёсць і цяпер звыш 160 тысяч аднаасобных гаспадарак, а толькі каля 35 тысяч сялян мае неабходныя кваліфікацыі для іх апрацоўкі. Што будзе тады праз год, калі ўлады пачнуць патрабаваць адпаведных дакументаў?

— Значыць, прагрымеў апошні званок і час падумаць пра адпаведныя кваліфікацыі. Якую ж школу трэба закончыць, каб атрымаць гэтыя кваліфікацыі?

—Трэба закончыць:

— двухгадовую асноўную сельскагаспадарчую школу, або

— тры ступені навукі ў калектывах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, або

— кваліфікацыйныя курсы, або

— адзін з розных сельскагаспадарчых тэхнікумаў.

Вясковай моладзі найлепш аднак атрымліваць прафесію гаспадара ў засаднічых сельскагаспадарчых школах, яны найбольш даступныя, знаходзяцца ў кожнай гміне і даюць добрую падрыхтоўку для працы на ўласнай гаспадарцы.

— Ці толькі на ўласнай гаспадарцы?

— Не, не толькі. Выпускнікі засаднічых сельскагаспадарчых школ могуць прадаўжаць навуку ў дзённых, завочных і тэлевізійных тэхнікумах.

— Колькі сельскагаспадарчых школ ёсць цяпер у Беластоцкім ваяводстве?

— Звыш 1500 такіх школ з інтэрнатамі і 3.786 школ без інтэрнатаў. Яны поўнасцю забяспечваюць нашы патрэбы, і мы можам прыняць у іх кожную колькасць вясковай моладзі, якая захоча атрымаць прафесію гаспадара.

— А колькі маладых дзяўчат і юнакоў вучыцца цяпер у сельскагаспадарчых школах?

— Звыш 12 тысяч дзяўчат і юнакоў.

— Якую школу вы асабліва рэкамендуеце?

— Асабліва заахвочваў бы выпускнікоў пачатковых школ Сямяціцкага і суседніх паветаў, каб пацікавіліся сельскагаспадарчымі школамі ў Астражанах. Там калісьці знаходзіўся панскі фальварак, а цяпер пабудавалі мы прыгожыя будынкі для тэхнікума і засадніцай сельскагаспадарчай школы.

— Ці выпускнік асноўнай сельскагаспадарчай школы, апрача прафесіі кваліфікаванага гаспадара, атрымоўвае яшчэ нешта дадаткова?

— У праграме гэтых школ прадбачваецца навука язды на трактары, а дзяўчаты яшчэ дадаткова вучацца ўсім хатнім ведам.

— Значыць, карысна шукаць кандыдаткі ў жонкі сярод выпускніц сельскагаспадарчых школ...

— І мужа таксама.

— Ці вучні сельскагаспадарчых школ атрымоўваюць стыпендыю?

— Так. Хаця не ўсе. Стыпендыю даем для найбольш патрабуючых.

— У вашым кабінеце бачу шматлікія спартыўныя кубкі...

— Яны сведчаць аб спартыўных спаборніцтвах нашых школ. Кожны год наладжваем мы спартыўныя спаборніцтвы і алімпіяды, у якіх вучні сельскагаспадарчых школ з нашага ваяводства не бываюць апошнімі.

Апрача гэтага ў нашых школах бурліць багата асветна-культурнае жыццё. Вучні спяваюць, танцуюць, ездзяць на экскурсіі. (вр)

МІНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

„Паўлінка“ — аперэта

Месяц таму назад я быў у Мінску. Вельмі здзівіўся, калі ўбачыў афішу, у якой паведамлялася аб тым, што ў мясцовай аперэце ставіцца „Паўлінка“ Купалы. Падумаў, што гэта нейкая памылка. Вядома было, што „Паўлінка“ — гэта тэатральная камедыя, а не аперэта. Усё выяснілася ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі, у якім я сустрэў вядомага беларускага паэта — аўтара некалькіх оперных лібрэта Алеся Бачылу. Аказалася, што ён перарабіў „Паўлінку“ на аперэту. Стварыў лібрэта, а музыку напісаў вядомы беларускі кампазітар Юры Семяняка. Алесь Бачыла запрасіў мяне ў тэатр аперэты на спектакль „Паўлінкі“. Ішоў я з пэўнымі сумненнямі. Не вельмі ўяўляў, якім чынам з класічнага тэатральнага спектакля зрабіць твор, у якім музыка адыгрывае раўназначную ролю з тэкстам — аперэту.

Са спектакля я выйшаў захоплены. „Паўлінка“ дасканала падыходзіць да аперэтнай сцэны. Каляровасць, рух, дынаміка, песня, музыка, слова — ўсё гэта спалучалася ў прыгожую стройную цэласць. Неяк зацерлася мяжа паміж мужыцкасцю і шляхецкасцю ў тэксце „Паўлінкі“. Не значыць гэта, зразумела, што аперэта ступіла вастрыё „Паўлінкі“, накіраванае супраць фанабэрыстасці, зазнайства і ўнутранай пустэчы галоўнага прадстаўніка шляхецкай ідэалогіі — Быкоўскага. Аперэта дазваляе прымяняць гіпербаліку, перабольшанне, крайнасць. Усё гэта якраз дасканала выкарыстана з мэтай кампраметацыі Быкоўскага. Пры гэтым аднак аўтар лібрэта Алесь Бачыла стараецца наблізіць усіх іншых герояў шляхецкага асяроддзя да сялянскасці. І тут можна было б паспрачацца з аўтарам лібрэта і з пастаноўшчыкам-рэжысёрам. Справа ў тым, што героі п'есы — бацькі Паўлінкі Крыніцкія і іх сябры Пустарэвічы вельмі часта ў п'есе падкрэсліваюць свае варожыя і пагардлівыя адносіны і да рэвалюцыйнасці Сарокі Якіма і вогуле да ўсяго мужыцкага. І аўтар лібрэта і пастаноўшчык згладжваюць гэты канфлікт. Неяк ненатуральна і хіба нязгодна з ідэяй Купалы выглядае сцэна, у якой амаль усе героі п'есы, у тым ліку Крыніцкі і Пустарэвіч, спяваюць сялянскі гімн Купалы — верш „Мужык“. Верш гэты, як вядома, напісаў Купала ў зусім іншых умовах, чым тыя, у якіх была створана „Паўлінка“. Ідэалогія гэтага верша не мае нічога супольнага з падпанкамі тыпу Крыніцкіх і Пустарэвічаў і таму, быць можа, не трэба было звязваць тое, што не мае ні гістарычнага, ні ідэйнага сваяцтва.

Сцэна з аперэты „Паўлінка“ ў пастаноўцы Дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі БССР.

Фота Э. Трыгубовіча.

Трэба, аднак, сказаць і іншае. Ідэалогія не з'яўляецца галоўным элементам бадай што 90% аперэт света. Па гэтай прычыне няма сэнсу рабіць закіду аўтарам аперэты „Паўлінка“ з прычыны такіх ці іншых ідэйных непаслядоўнасцей. Галоўнае ў аперэце — дынаміка, музыка, дэкарацыя, харэаграфія. І тут аперэта „Паўлінка“ выйгрывае на ўсіх франтах. Пачынаецца яна ад каларытнай сцэны на кірмашы, у якой цэнтральнае месца займае карусель. Сцэны такой, як вядома, няма ў Купалы.

Увёў яе Алесь Бачыла. Сцэна гэтая дасканала ўводзіць у спецыфічны беларускі настрой. Дае аперэце этнаграфічную афарбоўку, лёгкасць, ілюзію адвечнага руху і адвечнай мітусні ў нашым жыцці. Сцэна рынку і каруселі істотная тым, што дзякуючы ёй знаёмімся амаль з усімі героямі, якія выступаюць у „Паўлінцы“. Далейшыя сцэны згодныя з арыгіналам Купалы.

(Працяг на стар. 5)

БГКТ хроніка

■ 30 мая адбылося чарговае пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага праўлення БГКТ. Гэтым разам было яно выязное і адбывалася ў Плёсках над рэчкай Нарвай у Бельскім павеце.

Першай справай, якая разглядалася на пасяджэнні, была ацэнка справаздачнай кампаніі, праведзенай у гуртках БГКТ. Найперш гэта кампанія была арганізавана ў Беластоцкім павеце і даволі добра — у Сямяціцкім. Да гэтай пары яшчэ не закончана справаздачная кампанія ў Сакольскім і Дуброўскім паветах. Не адбылося яшчэ справаздачных сходаў ў 24 гуртках з 188 існуючых. У даны момант арганізацыя БГКТ налічвае 5496 членаў. Справаздачная кампанія для многіх гурткоў БГКТ была кампаніяй справаздачна-выбарнай. Спрыяла яна значнай актывізацыі дзейнасці гурткоў як на ніве беларускай культуры, так і ў грамадска-палітычнай працы. Многія гурткі БГКТ былі ініцыятарамі грамадскай працы. А вось некалькі прыкладаў: гурток БГКТ у Залуках быў ініцыятарам рамонту дарогі Залукі-Сафіпаль, гурток у Чэхах Арлянскіх — рамонту дарогі Чэхі-Вітава, у Дубічах Царкоўных — дарогі Дубічы-Тафілаўцы, у Паўлах — дарогі Паўлы-Целушкі. Гурток БГКТ у Рыбаках быў арганізатарам будовы фундаментаў пад вясковую краму, а гурток у Дубяжыне грамадскім чынам пабудаваў святліцу. Масавы быў удзел членаў гурткоў БГКТ з Сухавольцаў, Сакоў, Палічнай, Дабрывады і Кляшчэль у „Зялёнай нядзелі“ (28.IV.1974 г.) пры пасадцы лесу. Падобных прыкладаў грамадскай працы ёсць даволі многа.

У другім пункце павесткі дня пасяджэння Прэзідыума ГП была інфармацыя галоўнага рэдактара „Нівы“ Георгія Валкавыцкага аб напрамках прапагандыстцка-выхаваўчай працы і аб падпісцы і продажы „Нівы“ ад 1.I.1973 года. Прысутныя станоўча ацанілі працу рэдакцыі, формы і змест публікаваных у часопісе матэрыялаў. 1973 год быў самым плённым годам ў распаўсюджванні „Нівы“. Цяпер яе тыраж перавышае 8 тыс. экземпляраў, ёсць каля 5,4 тысяч падпісчыкаў.

Члены прэзідыума ГП з вялікім зацікаўленнем выслухалі інфармацыю аб шматграннай дзейнасці гуртка БГКТ у Плёсках, якую прадставіла старшыня гуртка Люся Васілюк. Працы гуртка ў Плёсках будзе прысвечана асобная публікацыя.

Прэзідыум ГП пастанавіў прызнаць узнагароду старшыні гуртка ў Плёсках Л. Васілюк. Зацвердзіў таксама сталага рэдактара беларускага календара. Будзе ім журналіст „Нівы“ Мікалай Гайдук.

■ 1 чэрвеня нашы паэты Алесь Барскі і Віктар Швед правялі аўтарскія сустрэчы на Сакольшчыне, у Піражках і Крынках.

■ 16 чэрвеня сямяціцкі аддзел БГКТ арганізоўвае народны фэстын, які адбудзецца ў Літвінавічах.

■ 2 чэрвеня ў Гайнаўцы на ўрачыстасці сялянскага свята, галоўным арганізатарам якога быў павятовы камітэт ЗСЛ, выступіла балетная група калектыву песні і танца „Белавежа“. (мх)

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 16.VI. 6.30 Tech. Rol. Chem. 7.00 Upr. rośl. 7.30 Kurs Rol. 8.15 Nowoczesność w domu i zagrodzie. 8.35 Bieg po zdrowie. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Ex libris. 10.30 Piłka nożna Polska — Argent. 12.05 Dziennik. 12.20 Pr. wiejski. 12.35 Karajan dyryg. Beethovena. 13.45 Polską koleją w Andy. 14.00 Piórkiem i węglem. 14.25 Dla dzieci. 15.05 Nie tylko dla pań. 15.35 Kwadrans tyg. 15.50 Los. Toto—Lot. 16.10 MY — 74. 17.15 Refleksje ob. 17.30 Przyjąć czy odrzucić. 18.20 Silna Grupa pod Wezwaniem. Pr. rozr. 19.15 Dobranoc 19.30 Dziennik. 20.20 Film fab. 22.15 Sport.

Poniedziałek 17.VI. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Mech. rol. 15.40 Nurt — Ekonom. 16.10 Pr. dnia. 16.15 Oferty. 16.30 Dziennik. 16.40 Zwierzyniec. 17.25 Echo stad. 17.50 Kur. Lub. 18.05 Telewariacje. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Mister Exportu. 19.15 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: J. Iwaszkiewicz — Sława i chwała. 21.40 Sport. 21.50 Rozmowa z pisarzem Z. Bieńkowskim. 22.15 Pieśni M. Karłowicza śpiewa A. Hiolski. 22.35 Dziennik.

Wtorek 18.VI. 6.30 Tech. Rol. J. polski. 7.00 Mech. rol. 10.00 Film TVP. 13.45 Tech. Rol. Zoolog. 14.30 Mat. 16.00 Pr. dnia. 16.05 Dla dzieci. 16.30 Dziennik. 16.40 Studio Zlotowe Tel. Mł. 16.50 Dla młodzieży. 17.40 Kr. Warsz. i Maz. 18.00 Targi Techn. 18.30 Dziennik. 19.10 Dobranoc. 19.20 Piłka nożna. Brazylia — Szkocja. 21.20 Ridolini — film arch. 21.50 Dziennik. 22.05 Przegląd Piłk. Mistrz. Św. Brazylia — Szkocja; Chile — NRD; RFN — Australia; Jug. — ZAIR

Środa 19.VI. 6.30 Tech. Rol. Zoolog. 7.00 Mat. 8.30 Piłka nożna. Brazylia — Szkocja. 10.05 Józef Balsamo — film franc. odc. II. 12.45 Tech. Rol. Fiz. 13.25 Mat. 14.40 Politech. TV Kurs przygot. Fiz. 16.05 Pr. dnia. 16.10 Inf., Tow., Prop. 16.30 Dziennik. 16.40 Harcerski Raport. 17.20 Los. Mał. Lot. 17.35 Kr. Warsz. i Maz. 17.55 Z siedmiu anten. 18.30 Dziennik. 19.10 Dobranoc. 19.20 Piłka nożna. Polska — Haiti. 21.20 Józef Balsamo — film franc. odc. II. 22.15 Dziennik. 22.30 Przegl. Piłk. Mistrz. Św. Argent. — Włochy; Haiti — Polska; Urugwaj — Bułg; Holand. — Szwecja.

Czwartek 20.VI. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Mat. 8.30 Piłka nożna Polska — Haiti. 10.05 Al Capone i inni. 13.45 Tech. Rol. Chem. 14.30 Hod. zwierz. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran z bratkiem. 17.40 Twarzą w twarz. 18.10 Kr. Warsz. i Maz. 18.30 Bez togi. 19.00 Test — Słownik Ekonom. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Al Capone i inni. 21.10 Sport. 21.20 Czym żyje świat. 21.50 Dozwolone od lat czterdziestu St. Grodzieńskiej. 22.15 Dziennik. 22.30 Inf., Tow., Prop.

Piątek 21.VI. 6.30 Tech. Rol. Chem. 7.00 Hod. zwierz. 10.00 Film fab. 12.45 Tech. Rol. Ochrona rośl. 13.25 Chem. 14.40 Politech. TV. Kurs przygot. Mat. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.20 Turystyka i wyp. 17.45 Dla młodzieży. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Chełm 44. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Zaśpiewajmy to jeszcze raz. 20.50 Panorama. 21.30 Sport. 21.40 Filmoteka Arcydzieł: Spotkałem nawet szczęśliwych cyganów. 23.10 Dziennik.

Sobota 22.VI 6.30 Tech. Rol. Ochr. rośl. 7.00 Chem. 10.00 Zdrowa wdowa — film fab. czech. 13.40 Tech. Rol. Zoolog. 14.20 J. pol. 14.50 Pr. dnia. 14.55 Pr. I prop. 15.20 Szare na złote. 15.50 Piłka nożna. Szkocja — Jug. 17.50 Dla dzieci. 18.10 Polska szkoła matematyczna. 18.30 Monitor. 19.10 Dobranoc. 19.20 Piłka nożna. NRF — NRD. 20.15 Sport. 21.20 Pegaz. 22.05 Dziennik. 22.25 Zdrowa wdowa — film fab. czech. 23.20 Przegl. Piłk. Mistrz.. Św. Szkocja — Jug. NRF — NRD; Brazylia — ZAIR; Australia — Chile.

КІНО

Białowieża Francuski łącznik — fran. 18—19. Dziewczyna z gór — jug. 20—21. Chłopi — pol. cz. I i II. 22—23.

Czeremcha Narkomani — USA 18—19. Walter broni Sarajewa — jug. 22—23.

Czyże Drogi mężczyzn — czes. Słoń z indyjskiej dżungli — radz. 19—23.

Dubicze Cerkiewne Śmiałość — radz. Sześć niedźwiadków i klown Cebulka — czes. 19—23.

Gródek Tragedia Mahbeta — ang. 22—23.

Kleszczele Rondo — jug. 18—19. El Dorado — USA 20—21. Ciemna rzeka — pol. 22—23.

Michałowo Mały wielki człowiek — USA 18—19. Roztargniony — fran. 20—21. Zazdrość i medycyna — pol. 22—23.

Mielnik Przygody misia Yogi — USA 18—19. Poczekam aż zabijesz — czes. 20—21. Wykryć szpiega — radz. 22—23.

Milejczyce Hajducy kapitana Angela — rum. 18—19. Niewygodny kochanek — włos. 20—21. Spragniona miłości — bułg. 22—23.

Narew Drogi mężczyzn — czes. Słoń z indyjskiej dżungli — radz. 19—23.

Narewka Góry, rzeki, ludzie — pol. W imieniu prawa — fran. 19—23.

Nurzec Front wyzwolenia — pol. 18—19. Pierścień księżnej Anny — pol. 20—21. Pierwsze dni — pol. 22—23.

Orla Nareszcie poniedziałek — węg. Raport 36 — kor. 19—23.

Rajsk Kes — ang. Na rabunek — radz. 19—23.

Suchowola Arcymistrz — radz. Wspomnienia z przeszłości — NRD 19—23.

B.Z.Graf. zam. 1655 0-4

Пачатак на стар. 1

Дзе пушча?

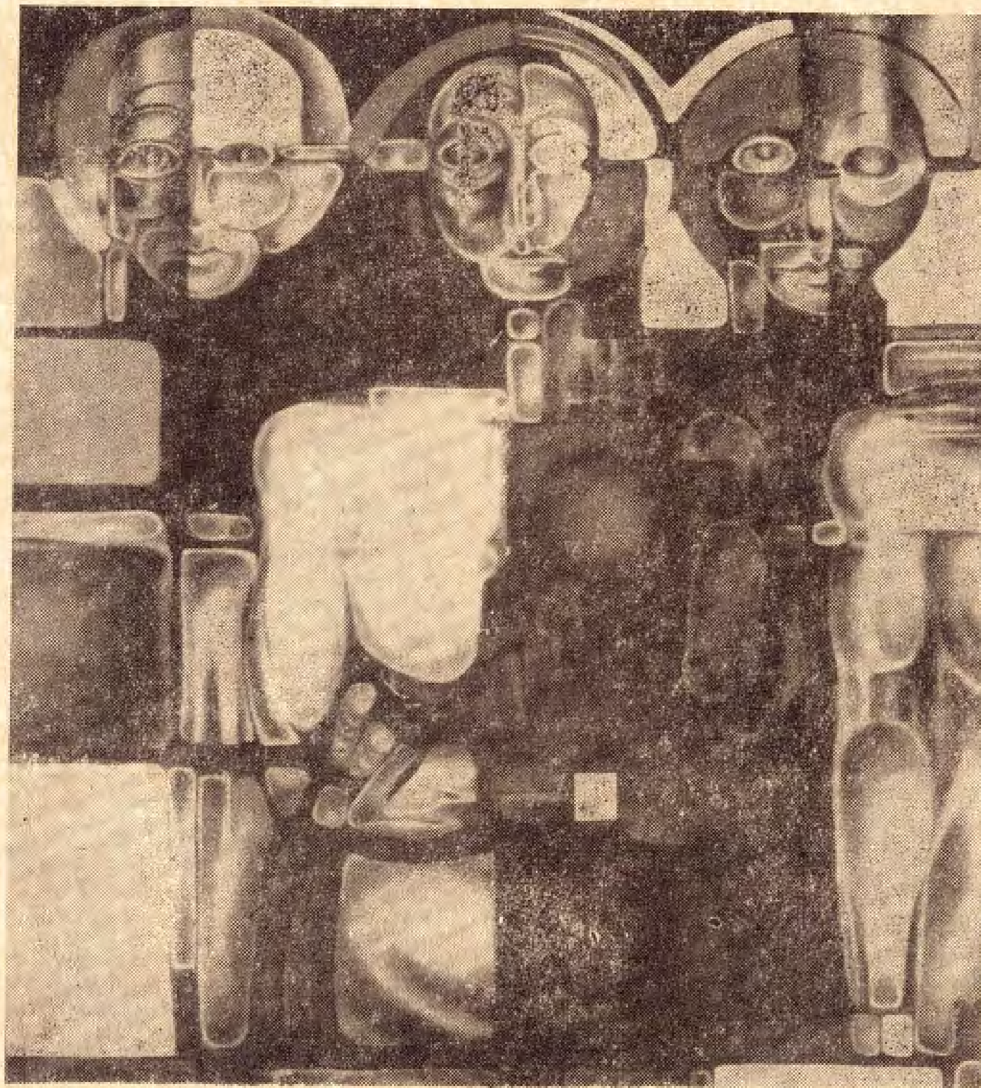
Разумею, што мастакі не едуць у Белавежу дзеля таго, каб карэнным чынам змяніць свой стыль. Натхненне, якое дае пушча, прыдасца для кожнага стылю. Але так хацелася б, каб людзі, прыязджаючыя ў Белавежу, забралі адтуль на палатне і панеслі далей у свет часцінку яе непадкупнага характва, яе суровай маўклівасці і задумёнасці, шчырасці і прыхільнасці, яе вопыту і павагі.

Лічу, што некаторым мастакам гэта ўдалося спаўна. Асабліва захапіла мяне карціна Галіны Эйсымант з Варшавы „Белавежа ўначы". Яна выдзяляецца, хочаш-не хочаш, на фоне рэшты прац. Усё на ёй празрыстае і чароўнае: і ноч, і палац, і кусты. На ўсё гэта лёг ясны промень. Промень зафасцынавання тым, што аўтар працы ўбачыла ў Белавежы. Сапраўды, як мала трэба слоў, як трэба быць далікатным і ўмелым, каб стварыць штосьці такое і... як не хапае нам сёння такога рамантычнага, бескарыснага захаплення!

Калі ўжо гаварыць аб нейкіх асабістых перажываннях, то спадабаліся мне карціны беластачанкі Ірэны Муселяк. Асенняя Белавежа прадставілася ёй у вострых колерах, на яе карцінах нейкія няўхвытныя сімвалы ветру, асенніх змен, моцы прыроды. Навеяны прыродай і карціны Тэрэсы Навельскай, практанткі з „Фаст"; арыгінальная яе карціна „Над возерам". Крыстына Хабура з Кракава ўдала перанесла на дрэва партрэты сваіх калег па пленеру. Адрозніваюцца карціны Кшыштафа Буцкага з Аполя, у якіх дамінуе свет хатняй жывёлы: старушка сядзіць на парозе і корміць курэй; стаіць карова; конь ходзіць па лузе...

Агледзеўшы вынікі апошняга белавежскага пленеру і зважыўшы ўсе „за" і „супраць", я перастала здзіўляцца таму, што мне адразу кінулася ў вочы на вернісажы 11 мая. У новы выставачны салон, так званыя „лётаючыя талеркі", пабудаваны між вакзалам і касцёлам Св. Роха перад дажынкамі і прыняты з вялікім энтузіязмам, на вернісаж прыйшла мінімальная колькасць людзей. Відаць, пакуль што па культуру, па мастацкія перажыванні беластачане заходзяць толькі, калі ім „па дарозе". Ці не віна ў гэтым і нашых мастакоў?..

Ада Чэчуга

Анна Карыбут-Дашкевіч ужо пару ладных год не можа выйсці з абсесіі анатоміі чалавека...

Што такое паэзія

(СУСТРЭЧА З АЛЕГАМ ЛОЙКАМ)

Па запрашэнню Таварыства ўсеагульных ведаў (ТВП) ад 15 да 24 мая г.г. знаходзіўся ў Польшчы прафесар, доктар філалагічных навук, выкладчык беларускай літаратуры ў Мінскім дзяржаўным універсітэце і адначасова вядомы паэт Алег Лойка.

Нягледзячы на вялікую колькасць сустрэч, запланаваных гаспадарамі ў розных гарадах краіны, А. Лойка знайшоў час, каб сустрэцца са студэнтамі Інстытута рускай, беларускай і ўкраінскай філалогіі, якім прачытаў лекцыю аб сучаснай беларускай літаратуры; сустрэўся таксама з аматарамі паэзіі варшаўскага аддзела БГКТ.

Сустрэча на Сенатарскай адбылася 16 мая г.г.

Пасля сардэчнага прывітання слухачамі госць распачаў сваё выступленне ад пытання: што такое паэзія? У адказ на гэта пытанне прыгадаў ён змест андалузскай легенды.

Дапытліваму юнаку, што апынуўся ў багатым палацы, сказалі: вось у гэтай суседняй зале знаходзіцца паэзія Наэпаль, нельга туды ўваходзіць. Цікаўны юнак тайком зірнуў праз дзірку ад ключа. Угледзеў ён там прыгожых белых коней, якія гойсалі з развеянымі грывамі. Калі юнак пачаў уважліва ўзірацца, коні зніклі, расплыліся ў тумане.

— Паэзія, — сказаў А. Лойка, — нешта прывабнае, прыгожае, няўлоўнае, пачуццёвае, як каханне. Свае ўзнёслыя пачуцці паэты выражаюць у прыгожым мастацкім слове. Гэтым прыгожым мастацкім словам захапляўся я з дзіцячых гадоў. За партай польскай даваеннай школы ў Слоніме вывучаў радкі верша М. Канапніцкай:

Idą, idą dzieci drogą,
Siostrzyczka i brat.
I nadziwić się nie mogą,
Jaki piękny świat.

Захапляючыся навакольным светам, прыйшоў да вываду, што толькі на роднай мове, мове сваёй маці, можна найлепш выказаць сваё адчуванне хараства акружаючай прыроды.

Ты, родны край, гармоніі нас вучыш,
Ты вучыш разумець людзей і свет,
Чаруеш мовай матчынай, пявучай,
Нясеш на ёй ад нас жыццю прывет.
(„Хлеб-соль душы маёй")

А. Лойка чытаў свае вершы са зборніка „Каб не плакалі кані". Кані — гэта птушкі. Птушкі, як кажа паэт ва ўступе да свайго зборніка, спяваюць. І толькі аб адной з іх у нашым народзе кажуць, што яна плача, аб кані. Усе нашы штодзённыя намаганні дзеля шчасця чалавека, супраць слёз і гора, супраць шчымлівага крыку каней, каб яны не плакалі, каб усе птушкі спявалі.

Алег Лойка — чалавек надта сціплы і ахвотней гаворыць аб дасягненнях беларускай літаратуры наогул, чымсьці аб сваёй паэтычнай творчасці. Характарызуючы развіццё сучаснай беларускай прозы, А. Лойка ўспамянуў празвішчы В. Быкава (аповесці „Трэцяя ракета", „Альпійская балада", „Сотнікаў", „Абеліск"), І. Пташнікава (аповесці „Лонва", „Тартак"), Ул. Караткевіча (аповесці „Чазенія", „Каласы пад сярпом тваім", „Хрыстос прызямліўся ў Горадні").

Высокую ацэнку даў А. Лойка дакументальна-хранікальнай аповесці з перыяду апошняй вайны А. Адамовіча, Я. Брыля і Ул. Калесніка „Я — з вогненнай вёскі". Аповесць гэта друкуецца ў адрэзках у „Маладосці".

У галіне драматургіі, зразумела, першае месца займае А. Макаёнак(п'есы „Лявоніха на арбіце", „Таблетку пад язык", „Трыбунал"). Варта напомніць, што „Трыбунал" А. Макаёнка нядаўна ставіўся на сцэне Беластоцкага тэатра імя А. Вянгеркі.

Ацэньваючы дасягненні сучаснай беларускай паэзіі, А. Лойка звярнуў увагу на таленавітых паэтаў сярэдняга пакалення Р. Барадуліна і А. Вярцінскага. Абодва паэты маюць многа супольнага. Значнае месца ў іх паэтычнай творчасці займае паглыбленая тэма Айчыннай вайны. У іх інтымнай лі-

(Працяг на стар. 5)

Дырэктар

Люба Карыцкая, дырэктар пачатковай школы ў Катлах Бельскага павету, з аматарскім артыстычным рухам сустрэлася ўпершыню будучы яшчэ настаўніцай у Плёсках. Тут моладзь ставіла п'есы і выязджала з пастаноўкамі ў навакольныя вёскі.

Прыехаўшы ў Катлы, пастанавіла яна прадаўжаць сваю грамадскую дзейнасць на культурнай ніве. Адзін раз удалося, а потым быў перапынак. Сёлета драмгурток выступіў на цэнтральным аглядзе ў Беластоку.

— Усё сталася амаль звычайна, — гаворыць Люба Карыцкая. — Моладзь наша хацела арганізаваць „забаву". Паколькі ў вёсцы няма ні святліцы, ні клуба, адзіным месцам застаецца школа. А ў школе, як вядома, нельга арганізаваць публічных танцаў. Прыйшлі да мяне самі і сказалі, што яны хочуць паставіць п'есу і што падрыхтуюць усё самі, а каб я прыйшла толькі на генеральную рэпетыцыю. Прызнаюся, я пачала непакоіцца пра іх, бо ж людзі на вёсцы пра іх загаварылі, а як не выйдзе? Ну і... ўдалося. Да мяне даходзілі слухі, што так добра падрыхтаванай п'есы яшчэ ў Катлах не было. Была п'еса, былі танцы, і, як аказалася, на гэтым не быў канец...

— Калі такія аптымістычныя ўражанні, дык што будзе з калектывам у будучыні? — пытаю ў пані дырэктар.

— Перш за ўсё мне б хацелася неяк афіцыяльна закончыць сёлетні культурна-асветны год. Мы планавалі зрабіць гэта ўрачыста пры каве. Падсумаваць і запланаваць працу на будучы год. Пакуль што гэта не выйшла, бо некаторыя нашы артысты здавалі матуру або заканчвалі навучальны год. Але гэта яшчэ зробім. Планую таксама пазбіраць у вёсцы апісанні паасобных абрадаў і песень і на падставе гэтага зрабіць інсцэнізацыю.

Пакуль што гэта толькі планы пані дырэктар, але не настолькі ўжо цяжкія, каб нельга было іх увесці ў жыццё. Такія планы, як паветра, патрэбны нашаму аматарскаму руху.

Тэкст і фота А. Карпюка

Дырэктар Л. Карыцкая над класным журналам.

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

А ГЭТА ШТО?

Разлілася Нарва. Вядома, вясна. Быццам хмельнай брагі хлябнуўшы, пайшла гуляць па прыбярэжных сенакосах. На калоніі Ільяшукі, што каля Воўчага Горла, амаль побач з хатамі забулькала. Замежных вандраўнікоў у госці прывяла — лебедзяў снежнабелых.

Крылы ветразямі распусціўшы, Ён, быццам у танцы, віруе за Ёю. А Яна, сарамлівая з позы, усё ўцякае быццам. То паверне сюды, то туды, то дзюбку ўлева, то ўправа пахіліць і так і маніць, так і маніць за сабой. Куды захоча, туды і павяла...

Штодзень іх корміць хлебам 15-гадовы Алёша Харкевіч. Да яго аднаго прывыклі. Як хатнія гусі, амаль да рук падплываюць.

І так штогод. Пабудуць і далей паляцелі. Наступнай вясною паявяцца ізноў. Калі ласка. Вітайце, белакрылыя птахі! З радасцю прымем, чым хата багата.

Мік

Ніна Мушынская

— заслужаны дзеяч культуры

На ваяводскай урачыстасці з нагоды Дня дзеяча культуры, якая сёлета адбылася 24 мая ў Элку, найбольш заслужаныя культурныя дзеячы былі ўзнагароджаны дзяржаўнымі ўзнагародамі. Сярод іх — вядомая актывістка БГКТ, душа гарадоцкага самадзейнага калектыву — Ніна Мушынская. Узнагароджана яна адзнакай „Заслужаны дзеяч культуры". Сардэчна віншуем!

Пачатак на стар. 1

КАНСТРУКТАР

мы ў Аўгустове і гэтыя 5 кіламетраў туды і назад неабходна было прайсці кожны дзень.

Да пані Таццяны прыбеглі дзеці, прытуліліся з абодвух бакоў.

— А чаму тата так доўга не вяртаецца дамоў? — запытала Аня або Кася, бо яны падобныя адна на адну і я не змог іх ад сябе адрозніць.

— Тата на рабоце, прыдзе пазней.

Доктар медыцынскіх навук Ежы Більчук працуе ў Гданьскім медінстытуце, вядзе заняткі са студэнтамі. Па нацыянальнасці ён украінец.

— А вы, — звяртаюся да пані Таццяны, — беларуска. Дык якія ў вас дзеці?

— Дзеці ў нас звычайныя, нашы, — адказала яна. — Пры гэтым мы стараемся, каб яны поўнасцю ўсведамлялі сабе нацыянальныя вытокі сваіх бацькоў. Гэтаму найлепш садзейнічаюць пабыўкі нашых дзяцей у дзедкаў у Аўгустове пад Бельскам і ў Харастаце пад Владавай, адкуль паходзіць мой муж.

— А як вы пазнаёміліся?

— У клубе Украінскага грамадска-культурнага таварыства, што на вуліцы Доўгі Тарг.

— Там таксама клуб БГКТ...

— Так, я ведаю... але тады яшчэ яго не было...

— Пані Таццяна, вы працуеце ў польскім асяроддзі...

— Я разумею вас... Вось калі я прыйшла на цяперашнюю працу, сябры па рабоце не ведалі, у які дзень мае імяніны. Іх у польскім календары няма. І раптам 25 студзеня мяне проста абсыпалі кветкамі і падарункамі. Усе працаўнікі аддзялення прыйшлі віншаваць мяне з імянінамі... Аказалася, што дзень маёй святой апякункі знайшлі яны ў нейкім беларускім ці ўкраінскім, або праваслаўным календары, аб чым і я сама добра не ведала... Жывем мы згодна.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

20 год ПТТ-К у Бельску

Юбілей дваццацігоддзя сваёй дзейнасці святкуе аддзел ПТТ-К у Бельску. Тут узнікла першая ў нашай краіне турыстычная база для пешых турыстаў. Цяпер намаганні бельскага аддзела ПТТ-К накіраваны на стварэнне музея бельскай зямлі, крамы з рэгіянальнымі сувенірамі і турыстычнымі выданнямі, а таксама турыстычнай базы на некалькі дзесяткаў начлежных месц. (ця)

Беластоцкі амфітэатр

У цэнтры Беластока, на ўзгорку Магдалены расце новы аб'ект культуры — амфітэатр на пяць тысяч асоб. На тутэйшай сцэне будуць адбывацца тэатральныя і эстрадныя спектаклі, спартыўныя мерапрыемствы, дэманстравацца кінафільмы.

22 ліпеня гэтага года ў беластоцкім амфітэатры адбудзецца першы ўрачысты спектакль.

Крыху пазней будзе пабудаваны будынак на гардэробную для акцёраў, раздзявальню і кавярню на 90 месц. (ця)

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ЭДВАРДА ТАМАШЭЎСКАЯ

Эдварда Тамашэўская мае 12-гектаравую гаспадарку ў вёсцы Ляўданшчына Дуброўскага павету. Яна вядома ў павеце як грамадскі дзеяч і добры гаспадар, атрымлівае высокія ўраджаі збожжавых культур і гадуе многа свіней. Найлепш удаюцца авёс „Флемінгсвайс" і ячмень „Дамазы". Збірае яна яго 30 і больш цэнтнераў з гектара. Добра расце бульба „Эпоха" і „Флісак". Праўда, пад усе гэтыя культуры Эдварда Тамашэўская не скупіць мінеральных угнаенняў. Гадуе яна ў сярэднім 22—30 свіней і пяць свінаматак. У гэтым годзе прадала яна на пункце скупкі ў Сухаволі 14 свіней, а да канца года прадасць яшчэ 40 штук.

Працы на гаспадарцы хоць адбаўляй, таму Эдварда Тамашэўская карыстаецца паслугамі спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. Спадзяецца аднак яшчэ перад жнівамі атрымаць навюсенькі трактар. Будзе на ім працаваць яе сын, які вучыцца яшчэ ў сельскагаспадарчай школе ў Дуброве.

Прыемна ў хаце Эдварды Тамашэўскай. Пакойчыкі ў ёй абсталяваны, быццам у камфартовай гарадской кватэры. Ёсць цэнтральнае ацяпленне, ванна, тэлевізар, прыгожая мэбля.

На панадворку Эдварды Тамашэўскай мураваныя хлеўні, прасторная стадола.

Эдварда Тамашэўская — вядомая актывістка. Яна старшыня мясцовага 32-асабовага гуртка вясковых гаспадынь, член праўлення ПЗКР і ВЗКР. Жанчыны з Ляўданшчыны вельмі гаспадарныя. Гадуюць яны многа курэй, качак і гусей, а таксама ахвотна вучацца на кулінарных і касметычных курсах.

За высокія прадукцыйныя вынікі і за паспяховае выконванне грамадскіх абавязкаў Эдварда Тамашэўская ў мінулым годзе ўзнагароджана Сярэбраным Крыжам Заслугі.

Я. Цялушэцкі

Пачатак на стар. 1

дарогі з Кляшчэль у Чаромху і Мілейчыцы. І гэтага Слівінскага таксама ўспомніў. Сапраўды, гэта абяздолены чалавек. Ад маленства ён паралізаваны, не валодае левай рукой, кульгае, ды непрактычны з яго чалавек. Аднаму толькі змог навучыцца: пасвіць авечак. Хадзіў за імі па кляшчэлеўскіх лугах і пералесках вельмі доўга, здаецца, 19 ці 20 гадоў і раптам стаў непатрэбны, бо ў лесе расце маладняк і туды авечак нельга запускаць, а балота асушылі і гуртавое ліквідавалі, дык і авечак перасталі пасвіць чарадой. Такім чынам Баляслаў Слівінскі застаўся без „штатнага" прыдзелу і без перспектыў на якую-колеч інвалідскую пенсію, бо ён сам не ведаў і не было каму падказаць яму, што праца пастуха аднолькава важная, як і праца начальніка і, згодна з правам, пастух таксама павінен быць застрахаваны (убяспечаны) і тады ў выпадку інвалідства, або з увагі на старасць кантора грамадскіх страхаванняў (ЗУС) абавязана была б цяпер плаціць яму пенсію. На жаль, кляшчэлеўскі пастух не быў застрахаваны і застаўся без граша пры душы, бо нічога іншага ён не ўмеў і не змог рабіць. А дзяцей трэба было пасылаць у школу. Іх трое. Самаму старэйшаму 16 гадоў, а наймалодшай Марысі — 11. Іх маці таксама нямнога больш ад мужа ўмела, але мае прынамсі здаровыя рукі, дык далі ёй працу ў мясцовай бетанярні, дзе не трэба вялікай навукі, каб мясіць жвір з цэментам. За такую працу аднак і плата, вядома, невялікая. Не было тады ў Слівінскіх за што рамантаваць старога або будаваць новы дом.

Прапанова шафёра Глацкага, кінутая нібы жартам, спадабалася кляшчэлеўскай моладзі. А што, каб сапраўды гэтаму пастуху паставіць нейкі невялічкі домік? З міру па нітцы — і голаму рубашка. Тут жа склалі камітэт пабудовы, які ўзначаліў Барыс Шчука, а яго скарбнікам выбралі Яўгена Юзвюка. На другі дзень абмеркавалі справу з начальнікам гміны і сакратаром партыйнай арганізацыі доктарам Аляксандрам Мальцам. Зайшлі да старшыні ГС і загадчыка мясцовай МБМ. Усе абяцалі дапамогу. Асабліва ўцешыўся начальнік гміны, бо яго яшчэ перад мінулагоднімі дажынкамі папікалі, што не ліквідуе гэтай кампраметуючай развалiны.

— Мала хто адсылаў нас з пустымі рукамі, — сцвярджае Міхась Глацкі. — Такі Барыс Шчука першы выкладжыў 300 зл., я сам даў 200, а іншыя не менш чым па 100. Ад пажарнікаў, ад ГС, СОП-у, ПОМ-у і іншых устаноў атрымалі мы па 500 зл. МБМ дала бясплатна свае трактары. Такім чынам за кароткі час сабралі мы звыш 20 тысяч злотых і палажылі іх на ашчадную кніжку.

— Пачаткова людзі не хацелі нам верыць, — кажа галоўны казначэй гэтага мерапрыемства Яўген Юзвюк. — Гаварылі, што мы ўсё прап'ем. Аднак калі мы купілі ў Еляцы за 17,5 тысячы злотых яшчэ зусім добрую хату з смалістага дрэва і, зняўшы толькі чарапіцу, прыцягнулі яе трактарамі ў Кляшчэлі, тады людзі паверылі, што мы не жартавалі.

Стаіць цяпер гэта скромная, яшчэ свежай фарбай пахнучая драўляная хата, якая доўга застанецца помнікам людской добразычлівасці і дзейснага спачування ў бядзе. Яна канчаткова пераканала мяне, што **чалавек чалавеку аднак можа быць братам.**

На парозе гэтага доміка прывітала нас маленькая Марыся. Яе дзіцячая ўсмешка і радасць у вачах — найлепшая заплата за турботы кляшчэлеўскіх актывістаў. І нашае ім дзякуй!

Віктар Рудчык
фота аўтара

Гэты скромны домік ахвяравалі кляшчэлеўскія людзі інваліду Баляславу Слівінскаму.

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА — АЛЯКСАНАР БАРШЧЭЎСКІ

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА IV

Крышталізацыя пачуццяў. Сярод мноства чалавечых пачуццяў, якімі жыў і якія развіваў у сабе Багдановіч, хочам заняцца толькі адным, нацыянальным пачуццём. Бадай што ніводнаму з беларускіх пісьменнікаў не было так цяжка, як Багдановічу, сказаць: „Я беларус і я буду служыць беларускаму адраджэнню!" У чым заключалася гэтая цяжкасць? Ва ўсёй спецыфіцы жыцця Багдановіча. Пакінуў ён Беларусь тады, калі было яму ўсяго некалькі гадоў, усё жыццё правёў па-за межамі роднай краіны, не меў штодзённага кантакту ні з беларускім пейзажам ні, што найважнейшае, з роднай мовай. І тое, што, жывучы далёка ад Беларусі, маючы штодзённы кантакт з прыгожай рускай мовай і багатай рускай літаратурай, пацягнуўся Багдановіч да далёкага роднага, належыць да фенаменальных з'яў. Тым больш, калі параўнаем гэта з тымі, на жаль, даволі шматлікімі беларусамі, якія, жывучы ў поўнай свабодзе на сваёй зямлі, дабравольна выракліся ўсяго роднага. Варта прасачыць працэс зараджэння і развіцця ў сэрцы Багдановіча нацыянальных пачуццяў. Якія былі прычыны і ўмовы гэтага працэсу? Чаму, жывучы ў аднолькавых умовах, браты Багдановіча не праяўлялі зацікаўленасці Беларуссю, а Максім стаўся найпрыгажэйшым песняром яе? Мабыць, сэрца Багдановіча, яго інтуіцыя, інстынкт прывялі яго ў рады беларускіх пісьменнікаў і барацьбітоў за адраджэнне краіны. Не значыць гэта аднак, што ўмовы, факты з сямейнага і грамадскага жыцця не адыгрывалі ў працэсе крышталізацыі нацыянальных пачуццяў ніякай ролі. Прыгледземся да некаторых з гэтых умоў і фактаў.

Бацька паэта гаворыць у сваіх успамінах аб тым, што значную ролю ў збліжэнні Максіма да беларускай мовы і беларускага фальклора адыграла Анэля Асьмак. Была яна бабкай паэта — роднай маткай яго бацькі. Асьмак дасканала ведала вялікую колькасць беларускіх казак. Апавядаючы іх, уводзіла Максіма ў цудоўную фантастычную краіну народных беларускіх уяўленняў аб чалавеку, звярах і прыродзе. Характарызуючы ролю бабкі ў разумовым і нацыянальным развіцці Максіма, яго бацька піша: „Передача сказочного сюжета для неё было творческим актом и каждый раз она вносила в обработку сюжета новые черты; говорила сильно, нараспев, придавая повествованию заметную ритмичность. В моих записях сказок эта ритмичность, по возможности, сохранена. По этим сказкам Максим ознакомился впервые с белорусской речью. Она знала напамять множество белорусских песен и вообще была носительницей и хранительницей народной старины".

Зрэшты, Максім сутыкаўся з беларускім фальклорам не толькі пры дапамозе бабкі. З беларускай народнай творчасцю пазнаёміў яго і бацька, які сабраў вялікую колькасць беларускіх казак. Бацька падрыхтаваў спецыяльную фальклорную „хрэстаматыю", у якую сабраў казкі з найбольш вядомых зборнікаў Раманава і Шэйна. З гэтай хрэстаматыяй пазнаёміўся Максім у дзяцінстве. У пазнейшы перыяд, калі Багдановіч стаў гімназістам, быў ён у стане чытаць усе фальклорныя беларускія зборнікі. Дзякуючы ім Багдановіч глыбока пазнаў фармальны і зместавы бок беларускага фальклора, пазнаў духовы склад беларуса, свет яго ўяўленняў і адчуванняў.

Значную ролю ў крышталізацыі нацыянальных пачуццяў у Багдановіча адыграў настаўнік рускай мовы ў Ніжненоўгарадскай гімназіі Кабаноў. Кабаноў быў беларусам. Цікавіўся ён гісторыяй Беларусі. Максім адчуў у Кабанове родную душу. Кантактаваўся з ім; размаўлялі аб далёкай краіне, аб яе мінулым, аб яе грамадскім і культурным сучасным. Размовы з Кабановым паглыблялі веды Багдановіча аб Беларусі. Разам з гэтым паглыбленнем расла любоў Максіма да роднай краіны.

У перыяд прабывання Багдановіча ў Ніжненоўгарадскай і Яраслаўскай гімназіях яго зацікаўленні беларускім выходзяць з фальклорных рамак. Зразумела, далей цікавіўся беларускай народнай творчасцю, аднак побач яе пачаў вывучаць навуковую літаратуру, прысвечаную Беларусі. Чытаў перш за ўсё рускіх аўтараў, якія займаліся гісторыяй, этнаграфіяй і гаспадаркай Беларусі. Найбольшую ўвагу Багдановіча прыцягнула эпоха Вялікага княства Літоўскага. Нацыянальная спецыфіка гэтай дзяржавы, пануючая ў ёй паэзія беларускай мовы былі прадметам вывучэння з боку Багдановіча. У пазнейшы час Багдановіч сам стане даследчыкам гэтай эпохі і напіша аб ёй цікавыя публікацыі.

(Працяг са стар. 3)

ШТО ТАКОЕ ПАЭЗІЯ

рыцы знаходзяцца цыклы дасканалых вершаў, прысвечаных роднай маці. Абодва паэты пішуць каларытнай мовай, у іх вершах выступае метафарычнасць, філасофская задума, разнастайнасць вобразна-выяўленчых сродкаў.

Адказваючы на пытанне: беларуская мастацкая літаратура за мяжой, — А. Лойка падкрэсліў, што як паэзія, так і проза заваёўваюць сабе штораз большую папулярнасць між народамі. Прыкладна, у Англіі выйшла анталогія беларускай паэзіі, аповесці і вершы паасобных беларускіх аўтараў штораз у большых маштабах перакладаюцца на мовы краін народнай дэмакратыі.

А. Лойка гаворыць надта сугестыўна, цікава, з паэтычным натхненнем, ён проста зачароўвае слухачоў.

Гэтая надзвычай карысная сустрэча застанецца назаўсёды ў памяці і сэрцах пастаянных наведвальнікаў клуба БГКТ у Варшаве.

З атрыманымі пасля сустрэчы кветкамі ў руках паэт прадаўжаў размову са слухачамі аж да дзвярэй гасцініцы, куды цэлай гурбой правялі дарагога госця паклоннікі яго таленту, развітваючыся са словамі: „Да пабачэння! Да новых сустрэч!“

Віктар Швед

ФАЛЬКЛОР

ВЯСНЯНКА

Ой, седу я, седу в оконэчко прэч,
А мой мілы чорнобрывы жэнэ волы пасть,
А мой мілы чорнобрывы жэнэ волы пасть.
Ой, кіну я, кіну верэтенцэ в окно,
Сама выйду проті ёго, як ясное со(нцэ),
Сама выйду проті ёго, як ясное со(нцэ).
Каб я міела крыла, то я й поліетела б,
Я своему міленькому волікі запыніла б,
Я своему міленькому волікі запыніла б.

Ад Анны Крупіч, 1912 г. нараджэння, вёска Дабрывада Гайнаўскага павету, запісаў 27 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард Гойлік.

Гэтая песня спявалася вясною паміж правадной нядзеляй і сенакосам.

Скарбы на сметніку

Кожны чалавек, сябры, як кажуць, дурэе па-свойму. Адзін можа цэлы дзень з вудзільнем прасядзець над рэчкаю, дзеля таго толькі, каб пару саплівых акунькоў прывалачы дахаты. Другому дай стрэльбу ў рукі і ў лес пусці — два дні не ўбачыш. Іншаму няхай дзяўчо якое пальцам здалёк кіўне, на край свету, язык высалапіўшы, бегчы гатоў.

Нямала і такіх, якія над чаркай гарэлкі душу адводзяць, забываючыся пры тым часта пра абавязкі, сем'і і свет цэлы. Нездарма ў народзе гавораць: душа, яна меру знае — пакуль ракам не стане, даволі не скажа.

Усё гэта, любенькія, справа густу, як лічыць мой сабака, англійскі сеттэр — Бары, аблізваючы свой сыты трыбух і тую якраз ваколіцу, што пад хвастом.

Проста кожны чалавек імкнецца да таго, каб запоўніць свой свабодны час, нейкую пустэчу ў сваім жыцці, чымсьці цікавым, чымсьці, на сваю думку, вартасным.

Амаль кожны другі чалавек сёння калекцыянер. Збіраюць паштовыя маркі, старыя манеты, значкі розныя, наклейкі і наогул рознае старое ламачча. Салідныя, здаецца, дзядзькі, вырваўшы скульсці старую жалязяку, гадзінамі яе скрабуць, чысцяць, бляск на ёй наводзяць і ставяць у хаце, жонцы на злосць, а іншым збіральнікам на зайздрасць.

Ну і нашто? Карысць з гэтага ўсяго якая, спытаеце? Што яны з гэтага маюць? Т-а-а-к. Паспрабуй адкажы.

Не ўсё бачыце, даражэнькія, на гэтым свеце на грошыкі пералічыць можна. Што аднаму ламаччам непатрэбным, другому дзіўным скарбам здаецца. Што адзін выкінуць гатовы, не думаючы, другі песціць, галубіць будзе, як дзіцё малое будзе цешыцца. І не зразумець таго ніколі таму, хто не быў калекцыянерам, чыя душа збіральніцкім агнём не гарэла.

Вось, на той прыклад, сябра мой, Чыкчырычкін, ступкі розныя збірае. Такія, ведаеце, звычайныя, у якіх нашы бабкі перац, лаўровы ліст і іншае зелле таўклі. Бываюць яны з чыгуна, спатыкаюцца і латунныя — рознай велічыні і формаў.

І трэба ж было даведацца хлапцу, што мае адна цётка ў вёсцы Валілы ступку якраз такую, якой яму яшчэ прыдбаць не ўдалося. Без капейкі, як кажуць, мільён — не мільён. Без аднаго экземпляра калекцыя — не калекцыя. Адразу туды і папёр.

А цётачка, а золатца, а хочаце грашыма заплачу, а хочаце млынок вам куплю. Вось гэту толькі ступку мне аддайце. А цётка ад прыроды скупая, з тых, што, як кажуць, вашэй у кажуху і тых пералічыць, каменем узяла ўперлася. Не аддасць і ўсё.

Ну, бо мусіць жа штосьці быць у гэтым, калі чалавек за металу кусок грошы добрыя плаціць гатоў. Ну, а калі сябры Чыкчырычкіна, убачыўшы, што таму няшчасная ступка па начах сніцца, вырашылі, каб ратаваць беднага, купіць тую хоць за падвойную цану, — цётка ўпэўнілася, што не абы-які скарб у хаце мае.

Пранюхалі, пэўна, штосьці паны тыя, ёсць пэўна нешта ў той ступцы ў сярэдзіне. Ого! Яе не правядзеш на мякіне. Нездарма яна столькі год каля школы кароў на пашу ганяла.

І вось вечарком, вокны прысланіўшы, вырашылі яны з мужам разведаць тую тайну. Муж рукавы закасаў і спачатку таўкач, а пасля ступку нажоўкай пілуе, сапучы з натугі. Цётка, язык прыкусіўшы, вочы косіць — калі ж тое золата сыпнецца ўрэшце.

А тут пшык — усяго толькі што ў кускі разваліласся ступка.

Ніхто яшчэ мары не зглавіў у рукі. Думак, пачуццяў, імкненняў, не пераведзеш на грошы. Яны, як тая залатая рыбка, існуюць проста. А ў лапы ўзяць захочаш — перад разбітым застанешся карытам.

Ларс

„Запрасіў“ у госці

Чацвёра швагроў часта сустракаліся на пачастунках. То ў аднаго, то ў другога. І ў трэцяга і ў чацвертага швагра. А пяты швагер таксама любіў пабываць у гасцях, але ніколі да сябе не запрашаў. І вось адзін з гэтых швагроў хацеў пасароміць скупога сваяка. Паехаў ён да сваіх траіх швагроў у суседнія вёскі і кажа:

— Іван у нядзелю ў госці запрашае, але сам рыхтуецца да балю і не мае часу прыехаць, дык мяне ён паслаў да вас.

— Што гэта з ім сталася, мо скупасць яму надаела, — здзіўлена гаварылі швагры. — Паедзем, абавязкова паедзем, пабачым, што за баль Іван устроіць. І, згодна з запрашэннем, роўна ў чатырнаццаць гадзін, у час абеду, разам трое швагроў з жонкамі і дзецьмі спаткаліся на дарозе, заўчасу аблізваючыся, уяўляючы сабе смачны абед і глыбокую чарку ў Івана.

Пад'язджаюць пад яго хату і бачаць: гаспадар на панадворку.

— Куды вы едзеце такім вялікім каталам? — спытаў ён у швагроў.

— Да цябе ў госці, — у адзін голас крыкнулі яны. — Пятрук ад твайго імя нас запрасіў.

— А Пятрук не прыехаў? — абурыўся Іван і крыкнуў: — дык няхай жа ён і частуе вас, я вас не прасіў. І ўсе разам пачалі лаяцца на швагра Пятрука, які ўсіх так ашукаў.

(мх)

(Працяг са стар. 2)

„Паўлінка“ — аперэта

Выключна цікава прадстаўлена зборышча ў доме Крыніцкіх, у якім прымае ўдзел некалькі дзесяткаў хлопцаў, дзяўчат, жанчын і мужчын. Каля сарака чалавек гасцей, як па камандзе, сёрбаюць з аглушальным прыцмокам гарбату з талерачак. Цікавая сцэна, у якой Быкоўскі вучыць гасцей сучасным танцам. Маем у ёй дачыненне з гіпербалічным перабольшаннем. Быкоўскі танцуе ў дзікім тэмпе нейкія зусім сённяшнія рокен-ролі, твісты і прыпадачныя гойсы святога Віта. Усё гэта ўспрымаецца натуральна, незалежна ад таго, што не застаецца ў згодзе з гістарычным мінулым, але змяшчаецца ў аперэтачнай умоўнасці.

Захаваўся поўнасцю ў аперэце матыў кахання Паўлінкі і Якіма Сарокі. Ролю Паўлінкі ў розных спектаклях іграюць тры розныя актрысы. Я бачыў толькі адну. Хочацца падкрэсліць, што ў яе захаванні, арыях многа шчырага і беларускага.

Падсумоўваючы, хочацца падкрэсліць, што „Паўлінка“-аперэта — твор удалы. Нягледзячы на пэўныя, непазбежныя, зрэшты, адыходжанні ад Купалаўскага тэксту не пярэчыць яна духу Купалы, а толькі творча яго развівае. Цікавая таксама ў аперэце музыка і ігра акцёраў.

Пасля спектакля ўдалося мне правесці з аўтарам лібрэта — Алесем Бачылам размову.

Але аб гэтым наступным разам.

Алесь Барскі

САКОЛКА — ГУРАНЫ

26 мая дырэкцыя ПКС-у адкрыла новую аўтобусную лінію Саколка-Гураны. У вёсках Паўднёвы Востраў, Новы Востраў, Свідзілаўка і Гураны быў гэта такі вялікі дзень, амаль як той, калі ўпершыню ў вясковых хатах загаварыла „точка“, або загарэлася электрычная лямпачка, або ўпершыню заарана было поле трактарам, а збожжа зжата і змалочана камбайнам.

Дарога ў Гураны доўга рыхтавалася. Але ўрэшце сяляне грамадскім чынам зрабілі добрую „жвіроўку“ і дачакаліся на гэтай лініі аўтобуса. Неабходна аднак яшчэ зрабіць адпаведныя захады, каб аўтобус хадзіў не толькі ў напрамку Саколкі, а і ў напрамку Беластока.

Цешацца цяпер і вёскі Падліпкі, Новая Грыбоўшчына, Старая Грыбоўшчына, Азерскія, Сасновік, а нават Лішчаная, Нетупа і Шацілы. Жыхарам гэтых вёсак да аўтобуснага прыпынку стала намнога бліжэй.

У Гуранах урачыста сустрэлі першы аўтобус і едучых у ім прадстаўнікоў улад. Вучні далі канцэрт. Усе былі вельмі задаволены і ўдзячны гуранскім настаўнікам, галоўным арганізатарам урачыстай сустрэчы першага аўтобуса ПКС у вёсцы.

(мх)

СУПРАСЛЬ ПЕРАМАГЛА ХАРОШЧУ

На стадыёне ў Харошчы Беластоцкага павету адбыўся турнір гмін Супрасль—Харошча. У праграме яго былі: выступленні народных расказчыкаў, спевакоў і маладзёжных калектываў, конкурсы грамадска-палітычных ведаў, спаборніцтвы пекараў-кандытараў, спартыўныя мерапрыемствы. Двума пунктамі перавагі перамаглі госці. Вынік турніра быў 28:30 для Супраслі.

Фота Я. Цялушэцкага

КРОЎ — НЕЗАМЯНІМАЕ ЛЯКАРСТВА

У Беластоцкім ваяводстве дзейнічаюць 44 клубы ганаровых донараў, у тым ліку 12 вясковых. Найлепшымі з'яўляюцца клубы ў Боцьках і Орлі Бельскага павету, а таксама ў Кляшчэлях, Нарве і Нараўцы Гайнаўскага павету.

(ця)

Этнаграфічная замеціна

Страбля Бельскага павету.

Фота Я. Цялушэцкага.

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка“!

Мне хутка споўніцца 19 год. У гэтым годзе я закончыла сярэднюю школу і маю намер паступіць на работу. Пакуль што жыву я на вёсцы. У нашай вёсцы ёсць многа моладзі, часта бываюць забавы. Здаецца, і весела, але мне неяк сумна. Я хацела б мець хлопца — прыяцеля, з якім можна было б пагаварыць на розныя тэмы, супольна правесці свабодны час. Калі я была малодшая, гэтыя справы ў мяне на многа лепш укладаліся. Хадзіла з адным хлопцам, калі ўжо перастаў ён мне падабацца, падкруціўся іншы. Знаёмствы гэтыя былі пераважна кароткія, але ўсё ж былі, а цяпер з абы-якім хлопцам не маю ахвоты звязвацца. Усё нейкія хібы заўважаю. Але і адной жыць таксама нецікава.

Парай, „Сэрцайка“, як знайсці хлопца, які быў бы сапраўдным прыяцелем.

Галіна з Бельшчыны

Галіна! Ты не трапіла яшчэ на свайго. Твае папярэднія знаёмствы — гэта было дзіцячае, нетрывалае каханне. Хоць яно і палымянае, але хутка гасне. Сама ж гаворыш, што доўга аднаго хлопца не трымалася. Але цяпер ты ўжо паўналетняя і змяніліся твае погляды на справы кахання. Ты ўжо аналізуеш хлопца, прымаеш пад увагу яго хібы, шукаеш адпаведнага кандыдата ў мужы, чаго не было ў дзіцячым каханні. Ты яшчэ маладая, ўсё перад табою, напэўна спаткаеш адпаведнага хлопца. Тым больш, што маеш намер ісці працаваць у горад. Спаткаеш новых людзей, будуць і новыя знаёмствы.

„Сэрцайка“

Парнасік

Чытальніцкая літсуполка на негарантаваных паях

*

Шчасце —
што гэта
такое?
Ці гэта
вада,
Што бяжыць
ручаём?
Ці гэта вецер,
што хмары
носіць?
Ці можа
кветкі,
Якія ўвесь
свет
упрыгожваюць?
А можа шчасце —
гэта проста
мяжа,
Якой ідзем
у глыбіню
жыцця,
Жяжа, якая
нас да мэты
вядзе,
Дазваляючы
таптаць
па сабе.
Але ці ж
не было б
лягіей,
Каб усе сцяжынкі
параслі
гусцей,
І то не
абы-якім
зеллем,
А буйнымі
і новымі
пладамі,
Каб усе маглі сказаць:
— ах, які
свет
шчаслівы!

Валя Анішчук
Гайнаўскі беларускі ліцэй

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: У 1948 годзе грамадзянка В. выйшла замуж за З., але ўзяла толькі шлюб касцельны. Ад гэтага часу яна жыла на гаспадарцы мужа. Муж памёр у 1967 г. Паколькі В. з'яўляецца толькі жонкай у паняцці касцельным, суд, сцвярджаючы, хто з'яўляецца наследнікам памершага, памінуў яе, а ўстанавіў, што ўсю спадчыну атрымоўвае брат памершага. Нягледзячы на тое, што з гаспадаркі карыстаецца В., брат памершага атрымаў з прэзідыума ПРН рашэнне аб прызнанні яму ўласнасці. Ці В. мае права на гаспадарку, асабліва ці набыла яна гэткія правы з-за даўнасці?

АДКАЗ: Пастанова прэзідыума ПРН, на аснове якой прызнана спадчына брату памершага, з'яўляецца нязгоднай з законам аб урэгуляванні ўласнасці сельскай гаспадаркі. Паводле гэтага закону, права ўласнасці могуць атрымаць самастойныя карыстальнікі, якія 4 лістапада 1971 года надалей карысталіся нерухомай маёмасцю. Брат памершага з гаспадаркі памершага ані перад гэтай датай, ані пасля не карыстаўся і не мог атрымаць спадчыну. Аднак, калі пастанова прэзідыума ПРН правамоцная, то суд не можа яе змяніць. Неабходна старацца перад адміністрацыйнымі ўладамі, каб пастанова была зменена. Напрыклад, можна звярнуцца да Ваяводскага ўпраўлення з просьбай аб аднаўленні справы. Аднак сітуацыю ўскладняе факт, што няма ўмоў для набыцця ўласнасці гаспадаркі з-за даўнасці. Даўнасць у гэтым выпадку можна лічыць толькі ад смерці мужа В., г. зн. ад 1967 г., бо толькі ад гэтага часу жонка з'яўляецца самастойнай уладальніцай, а гэта з'яўляецца неабходнай умовай набыцця ўласнасці з-за даўнасці.

Куток практычных ведаў

Дом вясці — не задам трасці!

ЯК КУПЛЯЦЬ АБУТАК?

Нікому не трэба даказваць, якую вялікую ролю адыгрывае добры, выгодны абутак. Разумны чалавек ніколі не пойдзе на баль у новых туфлях, а новы абутак на ўсялякі выпадак купіць крыху большы. Сёння мы хочам даць некалькі парад наконт гэтага.

Купляючы абутак, неабходна памятаць, што большасць яго мае нумары метрычныя. Дагэтуль прымянялі нумарацыю цалёвую і штыховую. Змешчаная ніжэй табліца дае магчымасць параўнаць усе тры нумарацыі.

Метрычная нумарацыя — гэта просты спосаб падбору абутку да ступні. Нумар адпавядае даўжыні ступні, для якой абутак прызначаецца.

Перад тым, як ісці ў магазін з абуткам, варта змерыць сваю ступню наступным чынам: сантыметровую лінейку палажыць на падлогу так, каб датыкалася яна да ножкі стала. На лінейку паставіць ступню, якая б таксама дакраналася пятою да ножкі стала. Найдаўжэйшы палец будзе знаходзіцца на лінейцы ў тым месцы, які для гэтай нагі патрэбны метрычны нумар абутку. Міліметры трэба закругліць да паловы сантыметраў, паколькі нумарацыя расце ў паўсантыметровых адрэзках. Напрыклад, калі выйшла, што нага мае 26,3 см, то лічаць, што гэты нумар абутку павінен быць 26,5, што адпавядае 41 нумару французскай нумарацыі, або 7,5 англійскай нумарацыі.

Трэба змерыць абедзве ступні, паколькі адна можа быць даўжэйшая, і да яе трэба будзе падбіраць абутак.

Абутак павінен быць крыху даўжэйшы ад ступні, бо калі вы будзеце хадзіць, ступня будзе перасоўвацца ў сярэдзіне абутку ўперад.

Размер абутку абазначае не толькі даўжыню, але і аб'ём (у пальцах, у пад'ёме, у пяце). Шырыня абутку, як і яго нумар па даўжыні, напісаны ў сярэдзіне абутку.

Неабходна памятаць, што калі купляюць абутак раніцай, то ступня нястомленая, а пад вечар яе размеры павялічацца, і, калі вы купіце абутак занадта дапасаваны, то пасля ён будзе зацесны.

Купляючы абутак, не спяшайцеся, падбярыце адпаведны фасон і колер, нумар і аб'ём. Вашы ногі тады будуць адпачываць.

Сяброўка

TABELA PRZELICZENIOWA OBUWIA

NUMERY dla DZIECI

Numeracja metryczna lir dług. stopy w cm	11	11,5	12	12,5	13	13,5	14	14,5	15	15,5	16	16,5	17	17,5	18	18,5	19	19,5	20	20,5
Numeracja angielska calowa	2	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	7	7,5	8	8,5	9	10	10,5	11	11,5	12	13	13,5
Numeracja francuska sztychowa	18	19	19,5	20	21	21,5	22	23	24	25	25,5	26	27	28	28,5	29	30	31	31,5	32

NUMERY dla DOROSŁYCH

Numeracja metryczna lir dług. stopy w cm	21	21,5	22	22,5	23	23,5	24	24,5	25	25,5	26	26,5	27	27,5	28	28,5	29	29,5	30	30,5
Numeracja angielska calowa	1	1,5	2	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	7	7,5	8	8,5	9	10	10,5	11	11,5	12
Numeracja francuska sztychowa	33	33,5	34,5	35	36	37	37,5	38	39	40	40,5	41	42	43	43,5	44	45	46	46,5	47

У сваёй хаце і вуглы дапамагаюць

ЯКАЎ БАРКУНОЎ

Партызанскія сцежкі

З першых дзён акупацыі ў раёне паміж Гродна і Беластокам паявіліся партызанскія групы — група Высоцкага Іосіфа Міхайлавіча з вёскі Дуброўкі, група Цімашэнкі Івана Апанасавіча, сапёра-акружэнца, група старшага лейтэнанта Аляксандрава Міхаіла Барысавіча, група малодшага лейтэнанта Бортнікава Аляксея Іванавіча.

Адразу ж паявіліся і першыя падпольныя групы камсамольцаў — Грыгорыя Налівайкі з вёскі Скрабнякі, Аляксея Карпюка з вёскі Страшава, Аляксандра Кардаша з вёскі Валілы, Васіля Грэся з вёскі Сасновікі, Дзмітрыя Карповіча з вёскі Грыбаўцы. Але ўсе гэтыя групы дзейнічалі паасобку і не мелі сувязі з камандаваннем Чырвонай Арміі і Масквой.

З партызанскай групы Цімашэнкі ў ваколіцах Валілы—Саколка—Беласток стварыўся партызанскі атрад імя Матросава. У гэты атрад увайшлі былыя пагранічнікі Мікалай Краўчанка, Іван Ніжнік, медсястра Анна Краўчанка, мясцовыя жыхары бацька і сын Іосіф і Васіль Грэсь, Іосіф Высоцкі, Юльян Лабовіч, акружэнцы-салдаты Мікалай Шышлоў, Скарынін, Новікаў, Кашкароў, Мішын і іншыя.

Камандзірам выбралі сапёра, старшага лейтэнанта Івана Цімашэнку, які майстраваў самаробныя толавыя міны для падрыву паравозаў і мастоў. На гэтых мінах у канцы 1942 і пачатку 1943 падарвалася 8 варожых паравозаў на лініі Беласток—Гродна, Беласток—Саколка, Беласток—Ваўкавыск.

Для арганізацыі партызанскага руху і камсамольскага падполля ў тылу ворага Штаб партызанскага руху з Масквы накіроўваў спецгрупы. Наша група дэсантнікаў, камсамольцаў і камуністаў прыбыла на тэрыторыю Беласточчыны ў маі 1943 года. Было сярод нас шмат беларусаў, палякаў, украінцаў, рускіх і людзей іншых нацыянальнасцей.

Насельніцтва вёсак Беласточчыны з радасцю прывітала нас, пасланцаў з Вялікай зямлі. З прыбыццём спецыялістаў — аўтаматчыкаў, снайпераў, падрыўнікоў — узмацніліся ўдары па ворагу.

У той жа час больш стала і рэпрэсій нямецкіх фашыстаў. Немцы палілі вёскі і забівалі мірных жыхароў. Вось што нам расказала 11-гадовая тады Ніна Гаўрылюк з вёскі Студзянкі.

Сям'я іх складалася з шасці чалавек: бацька, маці, два браты і дзве сястры. У 1939 годзе ў вёсцы Студзянка быў арганізаваны калгас, старшынёю якога быў выбраны іх бацька Іосіф Гаўрылюк. У першы ж дзень вайны ў іх вёску ўварваліся фашысты. Бацька не паспеў схавацца, і яго арыштавалі, а 12 ліпеня 1941 года расстралялі ў лесе недалёка ад вёскі. Маці ўначы адшукала месца расстрэлу і перахавала труп бацькі на могілкі.

Якаў Баркуноў у 1945 годзе.

Па начах у вёску прыходзілі ўзброеныя людзі. Маці стала сувязной партызан. У ліпені 1943 года ў вёску ўварваўся атрад эсэсаўцаў. Усіх жыхароў вёскі сагналі на двор школы. Па спіску пачалі выклікаць жанчын. Ніна стаяла побач са сваёй маці, якая трымала на руках чатырохгадовага сынка. Выклікалі маці, і яна пайшла з сынам на руках. Тады немец выхапіў малога брацінка Ніны з рук маці і кінуў яго пад плот. Старэйшая сястра Вера падабрала яго і схавала ў натоўпе людзей. Разам з маці Ніны выклікалі 7 жанчын гэтай вёскі: Веру Пятроўскую, Кацярыну Пятроўскую, Зінаіду Макарэвіч, Ігнатовіч і інш.

Усіх астатніх жыхароў вёскі распусцілі па хатах, а тых пакінулі на двары школы пад узмоцненай аховай. Дзяцей да іх не дапускалі, а ў кожнай з іх было па 4—5 маленькіх дзетак. Дзеці стаялі каля плоту і плакалі. Да школы пад'йшла крытая грузавая машына, куды загналі ўсіх арыштаваных, і павезлі. Ніхто не ведаў і не бачыў, дзе і калі расстралялі іх немцы.

Ніна гаварыла, што яна разумела тое, што маці павезлі на расстрэл і што яна ніколі яе больш не ўбачыць, але не разумела таго кашмару, які перажыла яе маці, калі ў яе з рук вырвалі сына і

ТРЫБУНА чытачоў

КАНЮКІ

Заходжу да солтыса Канюкоў Уладзіміра Матвеюка, маладога чалавека, які ў лютым гэтага года быў выбраны на гэту пасаду.

— Як жывеце пасля камасацыі? — пытаюся.

— Усё поле цяпер сабралі разам, жывёлы людзі сталі больш гадаваць. Карміць ёсць чым і прадаць добра. Мяса возім на скуп у Рыбалы, а малако адсылаем вазамі ў Паўлы. Многа часу займае гэтая праца, і добра было б, каб і ў Канюках адкрылі злеўню.

— А як з дарогамі ў вас? Так цяжка да вас дабрацца.

— Дарогі ў нас, самі бачыце, — не праехаць, не прайсці цяпер. Вось, напрыклад, дарога ў Рыбалы. Там да камасацыі ў даліне была грэбля, і, хоць была яна кепская, неяк бокам-скокам можна было праехаць. Пры камасацыі землямеры выраўналі гэтую дарогу, і цяпер яна пайшла балотам каля грэблі. Грэблю аддалі гаспадару калоніі, а па дарозе едзеш і топішся. Гэтай дарогі будзе добрага паўкіламетра, а мо і больш. Другая такая ж гісторыя з дарогай у Цялушкі. І тут, раўнаючы дарогу, павялі яе балотам. Нам самім не пад сілу зрабіць з гэтых дарог добрыя праезжыя дарогі. Тут трэба тысячы фур зямлі, ды і фашыны нямала.

— Чаму ж вы не спрачаліся з землямерам, дзе была ваша „сцалянёвая рада“ і дзе солтыс?

— А хто там ведае, што рабілася. Факт-фактам, што згадзіліся і камасацыю падпісалі.

— А чаму вы чынам не робіце, хоць бы гэтую дарогу пад Канюкамі? Чаму тут дагэтуль ляжаць цэмбравіны на мосцік, ды ніхто не стараецца?

— У гэтым ужо не мая віна. Я солтысам стаў толькі нядаўна. Каб вёску адкрыць на свет, трэба нам тут немалая сучасная тэхніка — землекапачка, самазвалы і бульдозеры — так, як зрабілі ў Цялушках. Запісаў **М. Матвеюк**

Ці гэта добры пріклад?

У цягніку Варшава—Гайнаўка, які выходзіць з Варшавы ў 16^{30}, 12 мая адна працаўніца кандуктарскай дружыны (дружына гэтая села ў поезд у Чаромсе) дала „добры“ прыклад выхавання. Яна кідала ў адрас падарожных словы, якіх я не магу тут прывесці, але чагосьці такога я яшчэ не чуў, хоць многа езджу паяздамі. Кандуктарша не была як след адзета — без сумкі, валасы пад хусткай накручаныя на валкі. Кандуктарша не мела службовага нумару і прозвішча свайго не назвала.

Пытаем у начальства кандуктарскіх дружын, ці гэта добры прыклад паводзін працаўніка ПКП? Мо зацікавіцеся „якасцю“ працы кандуктараў і іх адносінамі да пасажыраў? А мо пасля гэтых некалькіх слоў у газеце тая кандуктарша зразумее сваю памылку і зменіцца. Чалавек і сам павінен сябе выхоўваць. **Ружа**

кінулі пад плот. Яна зразумела гэта толькі тады, калі сама стала маці.

Праз месяц арыштавалі старшага брата. Тады старэйшая сястра Вера ўначы пайшла да партызан атрада імя Матросава. У партызанах быў іх дзядзя Аляксей Гімік. Ніна з маленькім братам засталася ў бабулі.

У кожную нядзелю бабуля вадзіла дзяцей у царкву ў Васількова. Аднойчы, расказвае Ніна, калі яны вярталіся дахаты, іх затрымалі немцы і павялі на могілкі. Усіх, хто мог трымаць лапату, прымусілі капаць яму. Людзі думалі, што іх расстраляюць. Але да ямы падвялі яўрэяў. Сярод іх былі і дзеці. Усіх затрыманых прымусілі глядзець, як будуць расстрэльваць яўрэяў.

Спачатку паставілі над ямай дзяцей, яны вельмі крычалі. І калі пачуліся выстралы, адна з вясковых дзяўчат не вытрымала — яна закрычала і закрыла твар рукамі. Немцы схапілі яе і паставілі разам з яўрэямі, а пасля расстралялі.

— Я ніколі не забуду, — успамінае Ніна, — ашалелыя вочы гэтай дзяўчыны і крыкі дзяцей.

Калі яны прыйшлі дахаты, бабуля сказала, што яна перастала верыць у бога.

З беластоцкага гета многія яўрэі ўцякалі ў лес, да партызан. Большасць з іх, аднак, зброі не мела і жыла ў Супрасльскіх і Чарнавескіх лясах тым, што прыносілі ім мясцовыя сяляне з навакольных вёсак.

(Працяг будзе).

ПЗГС — дасягненні і сыпкі пясок

Ужо 20 год прайшло з таго часу, як быў створаны Павятовы саюз гмінных спулдзельняў у Гайнаўцы. ПЗГС пабудаваў за гэты час шмат складаў, разлеўняў піва і газіраваных вод, мясных і іншых крамаў. Работы гэтыя выконваліся часта пры дапамозе працаўнікоў ПЗГС.

Сёння прыемна паглядзець на гэтыя будынкі. Якія добрыя ўмовы працы маюць тут людзі!

Гайнаўскі ПЗГС знаходзіцца на вуліцы Горнай на пясчанай плошчы. Штодзень пад'язджае сюды многа самаходаў, якія прывозяць розныя тавары. Самаходы паднімаюць хмары пылу і пяску. Ён уціскаецца ў прадукцыйныя месцы і ў магазіны.

Можна ўжо вымагаць ад гайнаўскага ПЗГС-у, каб вакол сваіх будынкаў зрабіў цвёрдую плошчу, а таксама праклаў цвёрдыя праяздныя дарогі. Такі, як цяпер, пясчаны і пыльны падворак нядобра сведчыць пра яго гаспадароў.

Раса

Грамадская праца

Старэйшыя і моладзь

Ва ўсёй краіне кіпіць грамадская праца. Не сядзяць без работы і жыхары вёскі Спічкі Бельскага павету. У адну з нядзель яны наладзілі дарогу, якая вядзе на пляц сельскагаспадарчага гуртка. Працавалі ўсе дарослыя і моладзь. Арганізатарам грамадскага чыну быў солтыс вёскі Спічкі Сяргей Гапуновіч. Прыехаў таксама сакратар гміны Орля Мікалай Дзем'янюк. Усе працавалі вельмі салідна, стараліся, каб дарогу наладзіць як найлепш. І сэканомілі дзяржаве 23.800 зл.

Васіль Асеннік

Працавалі для сябе

У красавіку ў Шудзялаўскай гміне на Сакольшчыне людзі ладзілі дарогі каля сваіх вёсак. Вёска Астровак працавала на дарозе ад вёскі да шашы. Вярхлессе напраўляла вуліцу ў вёсцы. Жыхары вёскі Слоя сабралі з вёскі жэрдкі, нарэзалі штахет і дружна абгарадзілі свой клуб „Рух“ і святліцу. Вартасць іх грамадскай працы — каля 15 тысяч зл.

Т. К.

Многа ў полі ёсць дарожак

Пагаворым пра вясковыя дарогі. Напрыклад, у вёсцы Грэдалі. Людзі тут ужо два разы напраўлялі дарогу праз вёску ў напрамку чыгункі. Пад вокам дарожнага майстра Міхала Таранты працавала 40 асоб і некалькі трактараў. Наладзілі яны вялікі кусок дарогі. Адзначыць трэба працу трактарыста Міхала Мазурука, які першы прыехаў да працы і першы паехаў у жвіроўню.

Актыўна працавалі і жыхары вёскі Дыдулі, а таксама моладзь і асабліва вучаніцы з Беларускага ліцэя ў Бельску.

Вёска Тапчыкалы таксама направіла трохкіламетровую дарогу да станцыі Падбелле. Працавала тут 40 асоб і некалькі фурманак.

Суседка

Дзе ўсе актыўныя

Ёсць людзі, якія ствараюць новыя культурныя вартасці ў сваім асяроддзі. Такімі з'яўляюцца Ян Длужэўскі, Тамара Купрыянюк, Генавефа Луцыян і Мікалай Турковіч у Боцьках у Бельскім павеце. Людзі гэтыя гуртуюцца вакол клуба „Рух“. Клубам кіруе Галена Залеская разам з актыўнай радай клуба і пры дапамозе мясцовых настаўнікаў. Працуе тут тэатральны калектыў, дэкламатарскі, лялькавы. Працу ў гэтых калектывах вядзе кіраўнік гміннага цэнтра культуры — Генавефа Луцыян. Актыўны вакальна-музычны гурток. Яго кіраўніком з'яўляецца педагог Мікалай Турковіч. Добра працуюць гурткі любіцеляў тэатра і тэлевізіі, мастацкі, фатаграфічны, шахматны. Пры клубе дзейнічае гурток, названы „Раслінка“. Яго члены збіраюць розныя расліны, прапагандуюць ахову прыроды. Варта сказаць аб вялікім гуртку ганаровых крывядаўцаў — 50 асоб. Дзейнасцю супрацьалкагольнага гуртка кіруе мясцовы лекар Тамара Купрыянюк. Добра працуе гурток ТППР. З Боцек аж тры асобы папалі на павятовы агляд савецкай песні. У дэкламатарскім аглядзе Ян Кандрат заняў другое месца, Эдвард Кавальскі — трэцяе, а лялькавы калектыў — першае месца ў павеце. У 1973 годзе боцькаўскі клуб „Руху“ заняў першае месца ў ваяводстве ў конкурсе „Сям'я ў клубе“. Існуе тут універсітэт ТВП, адбываюцца гутаркі, даклады і сустрэчы. ЗСМВ вядзе для маладых гаспадароў лекцыі па сельскай гаспадарцы. (мг)

Бярыце прыклад з белавежцаў

У кожнай мясцовасці можна знайсці хлопцаў і дзяўчат, якія змогуць спяваць ці затанцаваць. Уся справа ў тым, каб хтосьці імі пакіраваў. Тады будуць і дасягненні, і задавальненне. А самае галоўнае — карысна праведзены час.

Гэтак думаюць у Белавежы. Танцавальны ансамбль стварыўся 1 сакавіка 1973 г. пры хоры „Белавежа“. Ініцыятыва стварэння гэтага ансамбля належыць кіраўніку белавежскага культурнага цэнтра Анне Байко. Падтрымалі яе мясцовыя ўлады і павятовае праўленне БГКТ у Гайнаўцы. Цяпер у ансамблі 12 чалавек. Усе яны маладыя. Сярэдні іх узрост — 20 год. Калектывам кіруе харэограф Янка Крупа. Рэпертуар складаецца з танцаў беларускіх, украінскіх і малдаўскіх. Рэпетыцыі адбываюцца раз у тыдзень. Нікога не трэба паганяць.

Ансамбль ужо выступаў на Цэнтральных дажынках ў Беластоку, на народных гулянках на Гайнаўшчыне. Часта выступае ў роднай Белавежы. Кожнае выступленне яго гледачы ўзнагароджваюць густымі апладысментамі. У ансамблі вылучаюцца: Гражына Ватола, Антаніна Лаўрыш, Язэп Дмахоўскі, Збігнеў Свершч, Данута Грынкевіч.

Пётр Байко
фота Войцеха Мінкевіча

З'ямо і меншыя

У вёсцы Навасады каля Гайнаўкі ў прамысловай краме ГС ёсць пункт скупкі яек. Пункт вядзе Ніна Мельнік аж надта дасканала — не прапусціць ніводнага яйка без прасвятлення. Прадаваць сюды яйкі прыносяць людзі з Навасад і з навакольных вёсак — Сарочай Ножкі, Дубінскай Фермы, Звадзецкага, Пераходаў, Смалявага Садка. Кожны гаспадар і гаспадыня ведаюць, што яйкі на скупку трэба прыносіць свежыя.

І, здаецца, усё было б добра, каб не адна непрыемная для гаспадароў з'ява. Раённая яйчарска-драбярская спулдзельня ў Бельску кожны тыдзень звяртае ў краму частку яек, якія быццам не адпавядаюць нормам. Людзі бунтуюцца і не хочуць браць назад ужо прададзеных яек.

Раённая бельская спулдзельня сама прыдумала выгадны выхад і выкарыстоўвае сялян. Бо яйкі, меншыя ад нормы, трэба прадаць у гарадскіх крамах па меншай цане. Так яно і робіцца ў многіх выпадках. Прадаюцца ж у крамах розныя гатункі яек, вялікія, сярэднія і малыя. **Раса**

Эканомнасць у арлянскіх пустаках

Прадукцыя жужлёвых пустакоў у бетанярні ў Орлі мае свае хібы. Нядаўна пачала тут працаваць заграгічная машына для прадукцыі пустакоў. Абслугоўвае яе 6 чалавек. Штодзённа выпускае яна каля 500—600 пустакоў. Уручную за той час два рабочыя могуць зрабіць больш, як 200 пустакоў. Бо і ўручную ідзе тут работа. Няма кансерватара, які б даглядаў машыну і, калі трэба, змазваў бы дэталі гэтай дарагой пустачаркі. А рабочыя, каб машына не пішчала, кавай паліваюць нагрэтыя часткі. Сорамна пісаць, але гэта праўда.

Яшчэ ў мінулым годзе пустакоў у Орлі можна было купіць колькі хочаш. А цяпер? Мо за золата яшчэ дастаў бы, бо за грошы ніяк. Адсылаюць у гміну, а тая спасылаецца на надзелы. Ды пакуль атрымаеш надзел, пройдзе найменш год часу. І будзь разумны — пабудуйся. Начальнікі адсылаюць чалавека з аднаго ў другі бок, пакуль той не плюне і не адрачэцца ад усяго.

І ў Орлі, калі не было праслаўленай заграгічнай пустачаркі, было сяк-так. А цяпер усё на рэцэпт, усё па нейкіх нялюдскіх правілах.

П. Дубовіч

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

КАЛІ БУДЗЕ ВАКЗАЛ У БЕЛЬСКУ?

Адказвае:

Dyrekcja Okręgowych Kolei Państwowych w Warszawie.

W nawiązaniu do notatki zamieszczonej w dzienniku „Niwa” Nr 14/945 z dnia 7.02.1974 r. p.t. „O dworcu w Bielsku” tut. Dyrekcja uprzjmie informuje:

Na spotkaniu Ministra Komunikacji z Władzami Terenowymi województwa białostockiego w dniu 15.06.1972 r. mającego na celu rozwiązanie problemów komunikacyjnych tego województwa, zostały podjęte między innymi ustalenia na temat budowy budynku dworca PKP — PKS w Bielsku Podlaskim.

Jako inwestora dla tego przedsięwzięcia wyznaczono Wojewódzkie Przedsiębiorstwo PKS w Białymstoku. Jako partycypanci występują:
— Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych
— Dyrekcja Okręgowa Poczt i Telegrafów
— Urząd Powiatowy w Bielsku Podlaskim.

W wyniku kilkakrotnych konsultacji z władzami powiatu bielsko-podlaskiego w celu zrewidowania zakresu i wielkości obiektu dworcowego pod kątem potrzeb mieszkańców ustalono, że w Bielsku Podlaskim zostanie wybudowany dworzec PKP — PKS wzorowany na zrealizowanym już analogicznym dworcu w Nowym Dworze.

Powyższe ustalenia zostały przekazane w dniu 23.02.74 r. pismem rejestru komunikacji Nr KI5/20323/2/74
— Naczelnikowi Powiatu Bielsk Podl.
— Zjednoczeniu PKS
i Centralnemu Biuru Studiów i Projektów Budownictwa Kolejowego w Warszawie w celu podjęcia prac nad opracowaniem projektu koncepcyjnego dworca i jego otoczenia, oraz dalszych czynności związanych z przygotowaniem dokumentacji technicznej.

W tej sytuacji termin budowy dworca jest uzależniony od skompletowania wymaganej dokumentacji technicznej przez inwestora wiodącego t.j. przez WP PKS w Białymstoku, jak również od zapewnienia wykonawstwa robót przez Białostockie Zjednoczenie Budownictwa.

Naczelny Dyrektor
(mgr inż. Jerzy Zalewski)
Zastępca

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Indeks 36911.

Гісторыя з арыфметыкай

Хваліцца няёмка, але задачкі па арыфметыцы, нават у тры-чатыры пытанні або прыклады на ўсе чатыры дзеянні я рашаць усё ж умею. Нездарма настаўнік Іван Піліпавіч, як спрактыкаваны палкаводзец, заўсёды трымае мяне ў „засадзе". Бывае, сядзім на ўроку, рашаем якую-небудзь задачу пра тое, як наліваюць ваду ў басейн або выліваюць яе праз трубы — адна шпарчэй, другая — так сабе. Стаяць ля дошкі нейкія „касічкі", і не хапае ў іх спрыту правільна перакрыць „краны"-дзеянні. Паднімае Іван Піліпавіч з-за парты „банцікі", „вяснушкі" або лепшага футбаліста — эфект той жа. І толькі тады настае мая чарга. Я ўстаю і хуценька перамагаю „працуніка": „Складці... адняць... падзяліць... памножыць... адказ..." Відаць, гэтак і ў час бою выпускае камандзір рэзерв — імклівую конніцу. „Шашкі да бою! Ур-р-ра!" — і поспех атакі вырашан.

Але аднойчы... Аднойчы здарылася ў мяне з гэтай арыфметыкай гісторыя.

Адкрыў я задачнік, пачаў чытаць задачу. „Вясковы каваль атрымаў заказ на 40 падкоў. Спачатку ён вырашыў зрабіць палавіну заказу, а пасля адпачынку..." Я не мог ужо ўдумвацца ў сэнс задачы. Падковы захапілі маю ўвагу. Я адразу ўявіў сябе на кані, з шашкай у руках. А па стэпавай сухой дарозе звонка стукаюць падковы, якія зрабіў у сваёй гарачай кузні стары каваль са школьнага падручніка.

Лічбы і падковы, пытанні і коні пераблыталіся ў маёй галаве, і я не рашыў задачы.

А падмогу ў класе мне сорамна, здавалася, прасіць; прэстыж „засады" нельга было падрываць. Упершыню я адчуў сябе, нібы коннік, што ідзе ў лабавую атаку. Упераздзе вораг, ён таксама скача табе насустрач. І толькі ў шаблі твая сіла, твая надзея. А Іван Піліпавіч быццам адчуў слабую маю пазіцыю — выклікаў.

Стаю, азіраюся навокал, а адказаць няма чаго. „Няўжо не рашыў? — здзівіўся настаўнік. А ты б паглядзеў у адказы, што ў канцы задачніка, мабыць, і натрапіў бы на правільнае рашэнне. Ну, што ж, сядай, „засада". Падвяла ты мяне сёння. Двойка".

Сумны сеў я за парту. Адкрыў кнігу. Шукаю патрэбны радок. А самому нявесела на душы. Падвялі мяне падковы! Тыя самыя, якімі коней падкоўваюць. Тыя самыя, што, згодна з прыкметамі, людзям шчасце прыносяць.

Яўген Ліхаў

— *Кажуць, тут водзяцца вялікія карасі...*

НІЎКА

СІЛА ВОЛІ

Сустрэліся два сябры, пагаварылі пра паганае самаадчуванне пасля выпіўкі і вырашылі больш не піць.

— Чакай, — гаворыць адзін, — але ж у мяне ў кішэні пляшка гарэлкі. Што з ёю рабіць мне?

— Давай разаб'ем!

— Шкада ўсё-такі.

— Ну, камусь падарым.

— Гэта іншая справа...

— Або давай зробім так: ты схавай пляшку за спіну. Калі я адгадаю, у якой яна руцэ, — вып'ем, а калі не — камусь аддамо.

— Давай... У якой руцэ?

— У правай.

— Думай, дружа, думай!

ЧУЛА

— Ты ж глядзі мне, дачуся, каб усё было ў парадку, — наказвае маці, выходзячы з хаты. — Есці курам дасі, парася накорміш, памыеш падлогу ў хаце, двор падмяцеш. А ежа табе вось там на пліце. Ну, чула, што я табе сказала?

— Чула, чула... Ежа на пліце.

ЗАЙЧАЦІНА

Прыбег сын да бацькі:
— Тату, а вы хочаце зайчаціны?
— Хачу, а дзе ж яна?
— Ды толькі што да дзядулі Хведара ў садок пабегла.

МІНІВЕРШЫ

НЕ БРАЎ

Бабцы соткі ўзараў,
Ні капеечкі не браў.
Глянуў ёй у вочы хітра
І сказаў:
— Стаўляй паўлітра!

Нічыпар Парукаў

СІЛА ЗВЫЧКІ

Сусед мой — бюракрат
адпеты:
Для падняцця аўтарытэту
Праводзіць дома для радні
Прыёмы ў выхадныя дні.

Васіль Маеўскі

Гаварыла жонка мужу

Гаварыла жонка мужу:
— Пасадзіла Натка ружу.
Ты, Гаўрыла, бачыш, не?
Ай, дачка! Уся ў мяне...

Жонка мужу гаварыла:
— Не, ты толькі глянь,
Гаўрыла, —
Гузічак прышыла Натка,
У дачушкі — мая хватка.

Гаварыла тату мама:
— Наш Алесь касцюм запляміў,
Ты, Гаўрыла, пазнаеш?
Крошкі ўсе пабраў тваё ж!

Гаварыла мама тату:
— Паглядзі, усю цырату
Сёння пакрамсаў Алесь.
Ну й сынок! — у татку ўвесь!

Васіль Жуковіч

...Калі выбіраў падарунак для жонкі, у яго разбягаліся вочы. Столькі чароўных прадаўшчыц!

...Ну што з яго ўзяць? Хіба толькі прыклад.

НІКОЛІ НЕ ПОЗНА

Вучань спазніўся на занятк. Настаўніца спытала ў яго:

— Чаму ты, Саша, так позна прыйшоў на заняткі?

— А мой тата казаў, што вучыцца ніколі не позна, — адказаў хлопчык.

НУ І ТЫП

Мішэль сустрэў свайго сябра ўсяго перабінтаванага і спытаў, што з ім здарылася.

— Зараз я табе растлумачу. Разумееш, я быў у машыне... нейкая хвіліна няўважлівасці і гоп!.. наехаў на чырвонае святло. Тут давялося паспрачацца з адным тыпам. Слова за слова, пакуль не дайшло да рук. Ён добра даў мне, гэты тып.

— Але... чаму ж ты не паклікаў паліцэйскага?..

— Гэта было немагчыма, таму што ён і быў паліцэйскі.

НА СУДЗЕ

У аднаго селяніна пакралі авечкі. Даведаўся ён, хто злодзей, ды й падаў у суд.

Пачалі судзіць, ды зладзеі падкупілі суд, і нічога селяніну не прысудзілі. Вось ён падае зноў у суд — зноў не прысудзілі, падае трэці раз...

Выклікалі яго ў суд і робяць допыт. Справа ад селяніна сядзіць старшы абаронца, сурпраць яго — суддзя, а злева — рабы пракурор.

— Раскажы, дзед, як у вас укралі авечкі? — пытае суддзя.

— Ды як жа, — гаворыць ён, — вось справа (паказвае на абаронцу) стаіць стары млын, проста (паказвае ў бок, дзе сядзіць суддзя) — аўчарня, а злева (паказвае на пракурора) — прывязаны стары рабы сабака.

Вось чую я ноччу, а млын меле ды й меле, меле ды й меле, а толку няма, а баран у аўчарні (паказвае у бок суддзі) „бе" ды й „бе", а рабы сабака (паказвае ў бок пракурора) усё „гаў" ды й „гаў", „гаў", ды й „гаў", а авечкі так і пакралі!

— *Калі дамо бацьку падпісваць дзённік?*
— *Калі нашы гол заб'юць.*

— *Ну і што з таго, што вы чуеце бульканне? У мяне вада ў калене!*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Зіны Марозавай і Ірэны Якацюк змяшчаем песню

MLECZARZ

Ledwie świt, wczesny świt
jestem już u waszych drzwi
z butelką mleka.
Mam ich więcej niż sto.
Dzwoni pełne mleka szkło.
Ktoś na nie, ktoś na nie czeka.
Gdybym miał, gdybym mógł
przyniósłbym wam złoty miód
aż z rajskich uli.
Słodki miód, dobry miód
niósłbym wam pod każdy próg;
mieszkańcy, mieszkańcy ulic.
Muże jutro
a może za parę lat,
gdy zmienimy
na lepszy na lepszy świat,
może przyjdą
słoneczne, szczęśliwe dni
z mlekiem i miodem
stanę u drzwi.
Ledwie świt, ledwie brzask,
dobrym słowem witam was
na wszystkich piętrach.
Proszę sny, krótkie sny.
Chciałbym zmienić wasze dni
w codzienne, w codzienne święta.
Kto, jak ja, w progu dnia
staje co dzień — dobrze zna,
co głód człowieka,
Pierwszy krzyk, ludzki krzyk,
jeśli rwał się — przecież cichł
od kropli, od kropli mleka.

ГАСЦІНА

Аднойчы Пятро гасцяваў у свайго даўняга знаёмага. Вярнуўся ён дамоў, а жонка й пытае:

— Ну, як, мужанёк, шанавалі цябе?

— Добра. Не ведалі, дзе й пасадзіць. Так я ўвесь час і стаяў.

ПАРАДА

Доктар свайму пацыенту:

— Вам, дарагі мой, патрабуецца поўны спакой, ніякіх хваляванняў, ніякай спешкі. Раю вам зноў выйсці на работу.

ЗАПІСКА

Вязень піша сваёй жонцы запіску:

„Прынясі яшчэ некалькі пілак. Пасля абеду мы кожны раз збіраемся разам і робім манікюр".

Курʼёзы

ДЗЕ ЗНОЙДЗЕШ, ДЗЕ СТРАЦІШ

Гэта здарылася на адным з жэнеўскіх вакзалаў. Нейкая мадам Ш. Штамер вырашыла перахітрыць аўтамат для продажу білетаў і апусціла ў яго старую манету, якая выйшла з абарачэння. На яе вялікі жаль, бескарыслівы „электронны касір" не паддаўся на хітрыкі. Затое інспектар паліцэйскага ўчастка, куды прывялі парушальніцу, аказаўся небескарыслівым нумізматам-аматарам. Убачыўшы, што манета рэдкая і ацэньваецца ў буйную суму, ён адпусціў мадам Штамер дамоў. А манету „вялікадушна" далучыў да сваёй калекцыі.

НА ЗАЙЗДРАСЦЬ УНУКАМ

Любімы від транспарту сямідзесяціўгадовай Норы Гроўкат.., трохколавы веласіпед. Яна робіць на ім штодзённыя прагулкі, спалучаючы прыемнае з карысным. Справа ў тым, што адна з англійскіх фірм наладжвае серыйны выпуск трохколавых веласіпедаў для старых, якім на двухколавым ужо цяжка ўтрымліваць раўнавагу. Нора Гроўкат працуе ў фірме выпрабавальнікам, „аб'язджаючы" новыя веласіпеды.

„ЗМЯКЧАЮЧАЯ" АКАЛІЧНАСЦЬ

Паліцыя аргенцінскага горада Расарыо арыштавала нейкага Хуана Лопеса пры спробе абрабаваць кватэру багатага прадпрыемца. На судзе Лопес прызнаў сваю віну, але прасіў аб паблажцы з прычыны „змякчаючай" акалічнасці.

Лопес збіраўся ўкрасці грошы. Грошы патрэбны былі яму, каб наняць адваката. Адвакат павінен быў абараняць яго на працэсе, па якім Лопес праходзіў як саўдзельнік іншага абрабавання кватэры.

Вінаваты бяжыць і тады, калі за ім ніхто не гоніцца.